

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ економіки, управління і бізнесу ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Інноваційна політика ТОВ «Вінтрест» в сучасних умовах»

ШИФР КРБ.ЕП.1.612-03.3.3

Здобувачки Чернишової К.Г.

Керівник доцент Фрум О.Л.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «16» червня 2025 р., протокол № 17

Завідувач кафедри

економіки промисловості

Тетяна КУЛАКОВСЬКА

Одеса – 2025 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ економіки, управління і бізнесу ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра економіки промисловості

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри економіки промисловості

_____ проф. Кулаковська Т.А.

«__» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Чернишовій Карині Геннадіївні

1. Тема роботи: «Інноваційна політика ТОВ «Вінтрест» в сучасних умовах» затверджена наказом ОНТУ від 01.10.2024 № 612-03.
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 16.06.2025 р.
3. Вихідні дані до роботи: статистична звітність роботи підприємства за два роки; історія підприємства, наукові статті, монографії та інші публікації за темою інноваційної політики підприємства, інформація з мережі Інтернет.
4. Перелік питань, які потрібно розробити: 1. Теоретичні засади інноваційної політики підприємств. 2. Техніко-економічний аналіз господарської діяльності ТОВ «Вінтрест». 3. Оцінка ефективності інвестиційного проекту виробництва нового продукту на ТОВ «Вінтрест».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 10.
6. Дата видачі завдання 01.12.2024р.

Керівник _____ к.е.н., доц. Фрум О.Л.

Завдання прийняла до виконання _____ Чернишова К.Г.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1. Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи	01.02.25 – 05.03.25	Виконано
2. Техніко-економічна характеристика підприємств та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки	06.03.25 – 25.04.25	Виконано
3. Проект заходу з реалізації інноваційної політики на ТОВ «Винтрест»	26.04.25 – 25.05.25	Виконано
4. Оформлення кваліфікаційної роботи	26.05.25 – 15.06.25	Виконано

Здобувачка-дипломниця _____ Чернишова К.Г.

Керівник роботи _____ Фрум О.Л.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-дипломниця _____ Чернишова К.Г.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 125 сторінок, 55 таблиць, список літератури з 56 найменувань, 1 пропонування.

Метою роботи є визначення ефективної інноваційної політики ТОВ «Вінтрест» у сучасних умовах.

Мета роботи обумовила вирішення наступних завдань:

- розглянути загальне теоретичне підґрунтя інноваційної політики підприємств,
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» та особливостей ринку вина України в сучасних умовах,
- обрати ефективну інноваційну політику для ТОВ «Вінтрест»,
- запропонувати захід щодо реалізації інноваційної політики на підприємстві.

Об'єктом роботи є інноваційна політика ТОВ «Вінтрест».

Предметом роботи є визначення ефективної інноваційної політики для ТОВ «Вінтрест».

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та пропозиції з визначення ефективної інноваційної політики для ТОВ «Вінтрест».

Отримані результати можуть бути використані підприємством у подальшій виробничо-господарській діяльності.

Рік виконання роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

ПЛАН

	стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНЕ ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТТЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1. Сутність, завдання, принципи, особливості інноваційної політики підприємств	7
1.2. Методи формування та оцінки ефективності інноваційної політики підприємств	18
1.3. Управління реалізацією інноваційної політики підприємств та напрями її реалізації	25
Висновки за розділом 1	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТОВ «Вінтрест»	32
2.1. Сучасний стан і перспективи розвитку ТОВ «Вінтрест»	32
2.2. Фінансово-економічний аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» за два роки	44
2.3. Оцінка сучасного стану ринку вина України	72
Висновки за розділом 2	84
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ НА ТОВ «Вінтрест»	87
3.1. Розрахунок зміни повної собівартості нового продукту	87
3.2. Калькулювання витрат на одиницю продукції та розрахунок повної собівартості за проектом	91
3.3. Розрахунок грошових потоків від проекту	92
3.4. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту з виробництва нового продукту	94
3.5. Оцінка впливу запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники підприємства	99

Висновки за розділом 3	102
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
ДОДАТКИ	114

ВСТУП

Процес створення інновацій визначений як основа соціально-економічного розвитку сучасного суспільства.

Україна переживає складні наслідки економічної кризи, що істотно позначається на становленні соціально орієнтованої ринкової економіки, розвиток якої потребує дослідження та формування ефективної системи інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. Перед підприємствами поставлена значна соціальна місія – їх розвиток сприятиме прискоренню економічного розвитку держави, що дозволяє знизити рівень безробіття та інші негативні явища і забезпечити ефективний шлях самореалізації людини.

Перед державою постає не менш важливе завдання – створення стратегії інноваційного розвитку, що передбачає запровадження нових технологій та трансформації структури активів, досягнення високого рівня виробничого потенціалу шляхом впровадження ефективних систем проектного менеджменту.

Режим функціонування інноваційно орієнтованої системи, її організування, способи та методи діяльності задаються передусім такими зовнішніми умовами: тип держави, в межах якої функціонує система; тип економіки; наявність ринку, свобод і прав громадян; ступінь розвитку інституцій у суспільстві тощо.

Сучасне суспільство не тільки формується під впливом технологічних змін, але водночас регулює напрям їх розвитку. З огляду на це, підприємства, що існують в межах певної формації, відрізняються способом координування та управління економічною діяльністю, який позначається на формах, структурі, засобах і методах управління, а також інноваційній активності. Інноваційний розвиток економіки вимагає першочергового інвестування в наукоємні та високотехнологічні галузі промисловості. Розвиток наукомістких технологій обмежується не лише економічною системою, а

також такими важливими характеристиками, як ВВП, обсяг промислового виробництва, рівень зайнятості, організаційно-виробничий потенціал суб'єктів господарювання, досвід проєктної діяльності тощо.

Інновації у ринковій економіці становлять основу конкурентоспроможності підприємств, галузей, країн. Саме вони дозволяють вигравати змагання за ринки збуту. Без використання інновацій практично неможна створювати конкурентоспроможну продукцію. У ринковій економіці інновації виступають як засіб, без якого неможливо перемогти в конкурентній боротьбі. У цій боротьбі перемагають ті підприємства, які використовують інновації і з їх допомогою пропонують продукцію й послуги найвищої якості.

Визначаючи стратегію свого розвитку і виживання в конкурентній боротьбі, підприємство повинно постійно тримати в полі своєї уваги одне з визначальних питань стратегічного плану – розробку нових продуктів та інновації. Для того, щоб підтримувати високі темпи розвитку компанії і рівень її прибутковості є єдиний спосіб – це безперервне впровадження інновацій.

Для того щоб підприємству бути успішним та інноваційним, йому необхідно переорієнтувати себе на нові конкурентоспроможні види товарів і послуг, а також на завоювання нових ринків збуту продукції. У сучасних умовах це неможливо зробити без інновацій і точної оцінки ефективності інноваційного проєкту.

Метою роботи є визначення напрямів забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Вінтрест» .

Мета роботи обумовила вирішення наступних завдань:

- вивчити загальні теоретичні поняття інноваційного розвитку підприємств,
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» та особливостей ринку вермутів України,

– узагальнити напрями забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Вінтрест»,

– запропонувати захід щодо впровадження інновацій на підприємстві.

Об'єктом роботи є інноваційний розвиток ТОВ «Вінтрест».

Предметом роботи є шляхи забезпечення інноваційного розвитку ТОВ «Вінтрест».

При виконанні роботи використовувалися бухгалтерська, фінансова та статистична звітність ТОВ «Вінтрест», матеріали наукових видань, статті в періодичних виданнях, матеріали з мережі Internet.

Розрахунки та графіки зроблено з використанням процесора Microsoft Office Excel 2010.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНЕ ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТТЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність, завдання, принципи, особливості інноваційної політики підприємств

Інноваційна політика підприємства є складовою загальної стратегії розвитку підприємства та являє собою комплекс цілей, принципів і напрямів діяльності, спрямованих на здійснення інновацій з метою забезпечення його конкурентоздатності та сталого розвитку.

Іншими словами, це форма стратегічного управління інноваційною діяльністю, яка визначає, як підприємство буде створювати, впроваджувати та використовувати нововведення для досягнення своїх стратегічних цілей [1].

Інноваційна політика на підприємстві являє собою комплекс заходів, спрямованих на стимулювання, підтримку та реалізацію інноваційної діяльності з метою підвищення конкурентоздатності, ефективності та сталого розвитку підприємства.

Суть інвестиційної політики полягає у:

- визначенні стратегічних напрямків інвестування: куди підприємство буде вкладати кошти для забезпечення свого зростання, підвищення ефективності, диверсифікації діяльності або досягнення інших стратегічних цілей.
- формуванні критеріїв відбору інвестиційних проєктів: які проєкти є прийнятними для підприємства з точки зору ризику, прибутковості, ліквідності та відповідності стратегії.
- встановленні процедур прийняття інвестиційних рішень: хто приймає рішення, на основі якої інформації та за якими етапами.
- визначенні джерел фінансування інвестицій: за рахунок яких коштів будуть здійснюватися інвестиції (власні, залучені).

– розробці механізмів контролю та оцінки ефективності інвестицій: як буде здійснюватися моніторинг реалізації інвестиційних проєктів та оцінюватися їх результативність [2].

Інвестиційна політика є невід'ємною частиною загальної фінансової стратегії підприємства і має бути узгоджена з іншими функціональними політиками (маркетинговою, виробничою, інноваційною тощо).

Інноваційна політика підприємства є багаторівневим і складним утворенням, що включає в себе ряд взаємопов'язаних складових. Ці складові визначають напрямки діяльності, інструменти та механізми реалізації інноваційної стратегії підприємства. Основними складовими інноваційної політики є наступні дії.

1. Визначення стратегічних цілей та пріоритетів інноваційного розвитку. Інноваційна політика визначає довгострокові орієнтири та пріоритети інноваційного розвитку підприємства, узгоджуючи їх із загальною стратегією, що передбачає наступні кроки:

– формулювання місії та бачення в інноваційній сфері: визначення ролі інновацій у досягненні загальних стратегічних цілей підприємства;

– визначення пріоритетних напрямків інноваційної діяльності: фокусування зусиль на найбільш перспективних для підприємства сферах (наприклад, технологічні інновації, продуктові інновації, процесні інновації, маркетингові інновації, організаційні інновації);

– встановлення кількісних та якісних цільових показників: визначення конкретних результатів, яких підприємство прагне досягти в інноваційній сфері (наприклад, частка нових продуктів у загальному обсязі продажів, кількість патентів, зниження витрат за рахунок процесних інновацій) [3].

2. Побудова організаційної структури управління інноваційною діяльністю:

- створення спеціалізованих підрозділів: формування відділів досліджень і розробок (R&D), інноваційних центрів, венчурних фондів тощо;
- визначення ролей та відповідальності: розподіл функцій між різними підрозділами та співробітниками у процесі інноваційної діяльності;
- формування системи комунікації та координації: забезпечення ефективної взаємодії між усіма учасниками інноваційного процесу.
- створення механізмів прийняття рішень щодо інноваційних проєктів: визначення процедур відбору, оцінки та затвердження інноваційних ідей [4, с. 212].

3. Створення сприятливого середовища. Воно передбачає формування організаційної інноваційної культури, яка заохочує генерування нових ідей, експериментування та впровадження інновацій, що передбачає наступні дії:

- створення атмосфери підтримки інновацій: заохочення генерування нових ідей, експериментування та впровадження змін;
- подолання опору змінам: роз'яснення переваг інновацій, залучення працівників до процесу їх впровадження;
- визнання та заохочення інноваційної діяльності: публічне відзначення успіхів, надання винагород за внесок в інноваційний розвиток [5].

4. Розподіл та забезпечення ресурсами. Інноваційна політика визначає механізми виділення та ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та людських ресурсів для здійснення інноваційних проєктів, що містить наступні складові:

- 1) фінансове забезпечення інноваційної діяльності:
 - визначення обсягів та джерел фінансування: планування витрат на інноваційні проєкти та залучення необхідних коштів (власні кошти, кредити, гранти, інвестиції);
 - розробка механізмів розподілу та контролю фінансових ресурсів: встановлення процедур бюджетування, обліку та аудиту витрат на інновації;

– застосування інструментів фінансового стимулювання: впровадження систем преміювання за успішні інновації, надання пільгових умов для інноваційних проєктів;

2) кадрове забезпечення інноваційної діяльності:

– залучення та розвиток кваліфікованого персоналу: набір фахівців з необхідними знаннями та навичками, організація навчання та підвищення кваліфікації;

– створення системи мотивації та стимулювання: заохочення творчої активності, ініціативи та результативності працівників, залучених до інноваційної діяльності;

– формування команд для реалізації інноваційних проєктів: створення міждисциплінарних груп для ефективною розробки та впровадження інновацій;

3) інформаційне забезпечення інноваційної діяльності:

– створення системи збору, обробки та аналізу інформації: моніторинг науково-технічних досягнень, ринкових тенденцій, діяльності конкурентів;

– забезпечення доступу до необхідних інформаційних ресурсів: підписка на наукові журнали, бази даних, участь у конференціях та виставках;

– впровадження систем управління знаннями: створення механізмів накопичення, систематизації та обміну знаннями, отриманими в процесі інноваційної діяльності;

4) матеріально-технічне забезпечення інноваційної діяльності:

– забезпечення необхідним обладнанням, інструментами та матеріалами: придбання або оренда устаткування для проведення досліджень та розробок, створення прототипів;

– створення та підтримка експериментальної бази: організація лабораторій, дослідних цехів, полігонів для тестування нових розробок;

5) правове забезпечення інноваційної діяльності:

- захист прав інтелектуальної власності: патентування винаходів, реєстрація торгових марок, захист авторських прав;
- укладання договорів з партнерами та інвесторами: правове оформлення співпраці у сфері інновацій;
- забезпечення відповідності законодавству: дотримання нормативно-правових актів, що регулюють інноваційну діяльність [6, с. 341].

5. Управління ризиками. Включає заходи з ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю.

6. Координація діяльності: Інноваційна політика забезпечує узгодженість дій між різними підрозділами підприємства у процесі розробки та впровадження інновацій.

7. Взаємодія із зовнішнім середовищем:

- співпраця з науково-дослідними установами та університетами: залучення наукового потенціалу для вирішення технологічних завдань.
- взаємодія з іншими підприємствами: участь у спільних інноваційних проєктах, обмін досвідом.
- співпраця з органами державної влади та інститутами підтримки інновацій: отримання державної підтримки, участь у галузевих програмах.
- взаємодія з інвесторами та венчурними фондами: залучення фінансування для реалізації інноваційних проєктів [7].

В таблиці 1.1 наведено характеристики складових інноваційної політики підприємств

Таблиця 1.1

Характеристика складових інноваційної політики підприємств*

Складова інноваційної політики	Характеристика складової
Цілі та пріоритети	Визначення стратегічних цілей інноваційного розвитку, таких як підвищення конкурентоспроможності, економічне зростання, соціальний прогрес, та встановлення пріоритетних напрямів

Складова інноваційної політики	Характеристика складової
	інноваційної діяльності (наприклад, конкретні галузі, технології).
Фінансове забезпечення	Розробка механізмів фінансування інновацій, включаючи бюджетне фінансування, гранти, кредити, податкові пільги, венчурне інвестування, для підтримки інноваційних проєктів на різних стадіях їх реалізації.
Правове регулювання	Створення законодавчої бази, що стимулює інноваційну діяльність, включаючи захист прав інтелектуальної власності (патенти, авторські права), регулювання трансферу технологій, створення сприятливих умов для інноваційного підприємництва.
Інфраструктура	Формування мережі організацій та інституцій, що забезпечують підтримку інноваційного процесу, таких як науково-дослідні інститути, технологічні парки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, інноваційні кластери.
Кадрове забезпечення	Забезпечення наявності кваліфікованих кадрів для інноваційної діяльності шляхом розвитку системи освіти, професійної підготовки та перепідготовки, залучення талановитих фахівців, підтримки мобільності наукових кадрів.
Інформаційне забезпечення	Створення та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, необхідних для інноваційної діяльності, включаючи бази даних, наукові публікації, ринкові дослідження, інформаційні системи підтримки інновацій.
Міжнародне співробітництво	Розвиток міжнародних зв'язків у сфері інновацій, участь у міжнародних науково-технічних програмах, залучення іноземних інвестицій та технологій, сприяння трансферу вітчизняних технологій за кордон.
Стимулювання попиту на інновації	Створення умов, що сприяють комерціалізації інновацій та їх впровадженню на ринку, включаючи державні закупівлі інноваційної продукції, підтримку інноваційного підприємництва, формування інноваційної культури в суспільстві.

Джерело: складено автором за [8–10]

Усі ці складові інноваційної політики є взаємозалежними та повинні бути узгоджені між собою для забезпечення ефективного інноваційного розвитку підприємства. Ефективна інноваційна політика є ключовим фактором для підвищення конкурентоздатності та забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Інноваційна політика на підприємстві покликана вирішувати такі основні завдання (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні завдання інноваційної політики підприємства*

Завдання	Зміст завдання
Активізація інноваційної діяльності	Стимулювання генерації, відбору та реалізації нових ідей і розробок.
Підвищення ефективності діяльності	Впровадження інновацій, що сприяють зниженню витрат, підвищенню продуктивності та якості продукції/послуг.
Зміцнення конкурентних позицій	Створення та виведення на ринок нових продуктів, послуг або бізнес-моделей, що забезпечують конкурентні переваги.
Диверсифікація діяльності	Освоєння нових ринків і видів діяльності за рахунок інновацій.
Забезпечення сталого розвитку	Впровадження екологічно чистих технологій та соціально відповідальних інновацій.
Формування інноваційної культури	Створення атмосфери відкритості до змін, підтримки творчості та готовності до ризику.
Розвиток кадрового потенціалу	Забезпечення наявності кваліфікованих фахівців, здатних здійснювати інноваційну діяльність.
Залучення зовнішніх партнерів	Налагодження співпраці з науково-дослідними установами, іншими підприємствами, інвесторами для обміну знаннями та ресурсами.
Визначення стратегічних напрямів інноваційної діяльності	Відповідають загальній стратегії підприємства та ринковим можливостям.
Створення сприятливого середовища для генерування, відбору та впровадження інновацій	Включаючи розвиток інноваційної культури, стимулювання творчості та залучення персоналу до інноваційної діяльності.
Забезпечення необхідними ресурсами для здійснення інноваційних проєктів	Фінансові, матеріально-технічні та людські ресурси та ін.
Захист інтелектуальної власності	Виникає в результаті інноваційної діяльності.
Формування ефективних механізмів управління інноваційною діяльністю	Планування, організація, мотивація та контроль інноваційних процесів.
Оцінка ефективності інноваційної діяльності	Коригування інноваційної політики за необхідності.

Джерело: складено автором за [9–11]

Інвестиційна політика підприємства є комплексом принципів, правил та керівних настанов, якими підприємство керується при прийнятті рішень щодо інвестування власних та залучених коштів у різні активи з метою досягнення стратегічних цілей. Розглянемо детально основні принципи формування інноваційної політики на підприємстві.

1. Стратегічна спрямованість. Інноваційна політика має бути невід'ємною частиною загальної стратегії підприємства та сприяти досягненню його довгострокових цілей.

2. Системність. Інноваційна політика повинна охоплювати всі етапи інноваційного процесу, всі функціональні підрозділи підприємства та всі сфери діяльності підприємства.

3. Комплексність. Вона має передбачати використання різноманітних інструментів і механізмів стимулювання та підтримки інноваційної діяльності.

4. Гнучкість та адаптивність. Інноваційна політика повинна бути здатною реагувати на зміни зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей підприємства.

5. Ефективність та економічна обґрунтованість. Впровадження інновацій має бути економічно вигідним та обґрунтованим, забезпечувати досягнення поставлених цілей з оптимальним використанням ресурсів та надавати результати, суттєві для підприємства.

6. Прозорість та відкритість. Процеси формування та реалізації інноваційної політики мають бути зрозумілими для всіх зацікавлених сторін.

7. Участь персоналу. Залучення працівників підприємства до процесу генерування та впровадження інновацій є важливим фактором успіху.

8. Орієнтація на ринок. Інноваційна діяльність повинна враховувати потреби та вимоги ринку, запити споживачів та дії конкурентів, а також передбачати майбутні тенденції.

9. Ризик-менеджмент. Інноваційна політика повинна враховувати потенційні ризики та передбачати заходи щодо їх мінімізації.

10. Постійне вдосконалення. Інноваційна політика потребує регулярного аналізу та коригування з метою підвищення її ефективності [12–15].

Дотримання цих принципів дозволяє підприємству формувати ефективну інноваційну політику, яка стане важливим інструментом для його стійкого розвитку і забезпечення конкурентоздатності в довгостроковій перспективі та сприятиме зростанню його вартості та досягненню стратегічних цілей. Конкретні принципи та правила інвестиційної політики можуть варіюватися залежно від розміру підприємства, галузі його діяльності, фінансового стану та стратегічних пріоритетів.

Інноваційна політика та її реалізація в умовах воєнного стану набувають особливих рис та викликів, які суттєво відрізняють їх від мирного часу. Ці особливості зумовлені як безпосереднім впливом бойових дій, так і змінами в економіці, суспільстві та пріоритетах держави. Узагальнимо основні особливості інноваційної політики при воєнному стані.

1. Пріоритетність оборонних та безпекових інновацій:

– головний акцент зміщується на розробку та впровадження технологій, що мають безпосереднє значення для зміцнення обороноздатності країни, забезпечення національної безпеки, розмінування, кібербезпеки, військової медицини, зв'язку та розвідки;

– державна підтримка та фінансування спрямовуються передусім на проекти, що мають оборонне значення та можуть бути швидко впроваджені для потреб армії та інших силових структур.

2. Переорієнтація науково-дослідного потенціалу:

– науково-дослідні установи, університети та інноваційні підприємства можуть бути залучені до виконання термінових завдань оборонного характеру;

– відбувається перерозподіл наукових кадрів та ресурсів на пріоритетні напрямки, пов'язані з військовими технологіями та безпекою.

3. Спрощення процедур та прискорення впровадження:

- в умовах воєнної необхідності може бути спрощено бюрократичні процедури, пов'язані з розробкою, випробуванням та впровадженням інновацій, особливо тих, що мають критичне значення для оборони;

- акцент робиться на швидкому прототипуванні та масштабуванні перевірених рішень [16, 17].

4. Ризики та обмеження для цивільних інновацій:

- фінансування цивільних інноваційних проєктів може бути скорочено через перенаправлення бюджетних коштів на оборону;

- логістичні труднощі, руйнування інфраструктури, міграція населення та нестабільність економіки створюють значні перешкоди для реалізації довгострокових інноваційних проєктів у цивільних галузях;

- зниження інвестиційної активності та зростання ризиків ускладнюють залучення приватного капіталу в інновації.

5. Акцент на імпортозаміщення та відновлення:

- інноваційна політика може бути спрямована на розвиток вітчизняних технологій та виробництв для заміщення імпорту критично важливих товарів та послуг, особливо в умовах порушення логістичних ланцюгів;

- після закінчення активної фази війни особливого значення набудуть інновації, спрямовані на відновлення зруйнованої інфраструктури, розмінування територій, екологічну реабілітацію та соціальну адаптацію [16, 17].

6. Посилення ролі держави та державного регулювання:

- держава бере на себе більш активну роль у визначенні пріоритетів, координації зусиль та фінансовій підтримці інноваційної діяльності, особливо у стратегічно важливих галузях;

- можливе запровадження спеціальних регуляторних механізмів та стимулів для підтримки інновацій в умовах воєнного стану.

7. Використання цифрових технологій та ІТ-сектору:

- ІТ-сектор відіграє важливу роль у забезпеченні кібербезпеки, зв'язку, збору та аналізу інформації, розробці програмного забезпечення для військових та цивільних потреб;

- інноваційна політика може бути спрямована на підтримку та розвиток ІТ-індустрії як стратегічно важливої галузі [16, 17].

8. Потреба у гнучкості та адаптивності:

- інноваційна політика в умовах війни повинна бути гнучкою та здатною швидко реагувати на мінливі потреби фронту та суспільства;

- важливим є налагодження ефективної комунікації та співпраці між військовими, науковцями, підприємцями та державними органами.

9. Міжнародна співпраця та залучення допомоги:

- залучення міжнародної фінансової та технічної допомоги, обмін досвідом у сфері оборонних та безпекових технологій стають важливим елементом інноваційної політики.

10. Етичні та соціальні аспекти:

- розробка та застосування військових технологій вимагають особливої уваги до етичних та гуманітарних аспектів;

- інноваційна політика повинна враховувати потенційні соціальні наслідки розроблених технологій [16, 17].

Підсумовуючи, інноваційна політика в умовах воєнного стану характеризується чіткою пріоритетністю оборонних та безпекових інновацій, переорієнтацією ресурсів, спрощенням процедур, обмеженнями для цивільних інновацій, посиленням ролі держави та необхідністю гнучкості й адаптивності. Успішна реалізація такої політики є критично важливою для забезпечення національної безпеки та майбутнього відновлення країни.

1.2. Методи формування та оцінки ефективності інноваційної політики підприємств

Формування інноваційної політики підприємства є стратегічно важливим процесом, який визначає напрямки та механізми розвитку інноваційної діяльності. Цей процес включає кілька послідовних етапів, спрямованих на створення ефективної та цілеспрямованої системи управління інноваціями.

Формування інноваційної політики підприємства проходить через наступні етапи [18–20].

1. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища:

– зовнішній аналіз: дослідження ринкових тенденцій, технологічних проривів, діяльності конкурентів, державної політики у сфері інновацій, можливостей співпраці з науково-дослідними установами та іншими організаціями;

– внутрішній аналіз: оцінка наявних ресурсів (фінансових, кадрових, матеріально-технічних), організаційної структури, інноваційного потенціалу, існуючої інноваційної діяльності (якщо є), сильних та слабких сторін підприємства у сфері інновацій.

2. Визначення стратегічних цілей та пріоритетів інноваційного розвитку:

– формулювання загальної мети інноваційної діяльності, яка має узгоджуватися із загальною стратегією підприємства (наприклад, підвищення конкурентоздатності, вихід на нові ринки, зниження витрат, створення нових продуктів/послуг);

– визначення пріоритетних напрямків інновацій (технологічні, продуктові, процесні, маркетингові, організаційні);

- встановлення конкретних кількісних та якісних цільових показників (наприклад, частка нових продуктів у продажах, кількість патентів, термін виходу на ринок нових розробок).

3. Розробка концепції інноваційної політики:

- визначення основних принципів, якими підприємство керуватиметься у своїй інноваційній діяльності (наприклад, орієнтація на ринок, відкритість до співпраці, підтримка ризику, ефективність);

- визначення основних механізмів стимулювання та підтримки інновацій (фінансові, організаційні, кадрові, інформаційні);

- визначення підходів до управління інноваційними проектами;

- визначення механізмів захисту інтелектуальної власності.

4. Формування структури та змісту інноваційної політики:

- розробка детального документу (або набору документів), що описує цілі, принципи, завдання, механізми, відповідальність та процедури у сфері інноваційної діяльності;

- визначення ролей та відповідальності різних підрозділів та співробітників у реалізації інноваційної політики;

- опис процесів ініціації, відбору, оцінки, фінансування, реалізації та контролю інноваційних проектів;

- визначення порядку звітності та оцінки ефективності інноваційної діяльності.

5. Затвердження інноваційної політики:

- представлення розробленого проекту інноваційної політики на розгляд керівництву підприємства;

- обговорення та внесення необхідних коректив;

- офіційне затвердження інноваційної політики відповідним управлінським рішенням [18–20].

6. Доведення інноваційної політики до відома співробітників:

- організація ознайомлення всіх зацікавлених працівників з основними положеннями інноваційної політики;

- проведення роз'яснювальної роботи щодо цілей, принципів та механізмів інноваційної діяльності.

7. Впровадження інноваційної політики:

- розробка та реалізація конкретних планів і програм заходів, спрямованих на втілення положень інноваційної політики в практичну діяльність;

- створення необхідних організаційних структур, виділення ресурсів, навчання персоналу.

8. Моніторинг та оцінка ефективності інноваційної політики:

- регулярний збір та аналіз інформації про результати інноваційної діяльності;

- порівняння фактичних показників з плановими;

- оцінка впливу інноваційної політики на досягнення стратегічних цілей підприємства;

- виявлення проблем та вузьких місць у реалізації інноваційної політики.

9. Перегляд та коригування інноваційної політики:

- на основі результатів моніторингу та оцінки, а також змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі, періодичне перегляд та оновлення інноваційної політики;

- внесення необхідних змін та доповнень для підвищення її ефективності та актуальності [18–20].

Формування ефективної інноваційної політики є ітераційним процесом, що потребує активної участі керівництва, залучення співробітників та врахування специфіки діяльності підприємства. Чітко сформульована та послідовно реалізована інноваційна політика є ключовим фактором для забезпечення довгострокового успіху та конкурентоздатності підприємства.

Оцінка ефективності інноваційної політики є важливим етапом для розуміння її впливу на діяльність підприємства та прийняття обґрунтованих рішень щодо її коригування та вдосконалення. Це комплексний процес, що включає аналіз різних аспектів інноваційної діяльності та її результатів.

Існують різні підходи та методи оцінки ефективності інноваційної політики, які можна класифікувати за різними критеріями. Загалом, оцінка ефективності інноваційної політики може включати наступні складові [21–23].

1. Оцінка досягнення стратегічних цілей:

- рівень інноваційної активності: кількість розроблених та впроваджених інновацій (нових продуктів, послуг, процесів, бізнес-моделей);
- частка інноваційної продукції/послуг у загальному обсязі продажів: відображає комерціалізацію інновацій;
- кількість отриманих патентів та інших прав інтелектуальної власності: свідчить про рівень науково-технічних розробок;
- вихід на нові ринки: інновації як інструмент для розширення ринкової присутності;
- підвищення конкурентоздатності: оцінка впливу інновацій на позиції підприємства на ринку.

2. Оцінка економічної ефективності:

- прибуток від реалізації інноваційної продукції/послуг: прямий фінансовий результат інноваційної діяльності;
- зниження витрат: економія ресурсів завдяки впровадженню процесних інновацій;
- підвищення продуктивності праці: вплив інновацій на ефективність використання трудових ресурсів;
- період окупності інвестицій в інновації: час, необхідний для повернення вкладених коштів;

- рентабельність інноваційних проєктів: відношення прибутку від інновацій до витрачених на них ресурсів;

- економічний ефект від впровадження нововведень: загальний економічний вплив інновацій на діяльність підприємства.

3. Оцінка науково-технічної ефективності:

- підвищення науково-технічного рівня виробництва: впровадження новітніх технологій та обладнання;

- покращення якості продукції/послуг: вплив інновацій на споживчі властивості;

- оновлення технологічної бази: ступінь модернізації виробничих процесів;

- рівень механізації та автоматизації виробництва: застосування сучасних технічних засобів [21–23].

4. Оцінка організаційної ефективності:

- покращення системи управління інноваційною діяльністю: ефективність організаційної структури та процесів;

- формування інноваційної культури: рівень залученості персоналу та підтримки інновацій;

- ефективність комунікації та координації між підрозділами: забезпечення злагодженої роботи над інноваційними проєктами.

5. Оцінка соціальної та екологічної ефективності (за наявності відповідних цілей):

- створення нових робочих місць: вплив інновацій на зайнятість;

- покращення умов праці: впровадження інновацій, що підвищують безпеку та комфорт;

- зниження негативного впливу на навколишнє середовище: екологічно чисті технології та продукти [21–23].

До методів оцінки ефективності інноваційної політики можуть бути віднесені наступні [24–26].

1. Статистичні методи. Аналіз динаміки показників інноваційної діяльності, порівняння з середніми галузевими значеннями або показниками конкурентів.

2. Економічні методи. Розрахунок фінансових показників ефективності інноваційних проєктів та інноваційної діяльності в цілому (NPV, IRR, термін окупності тощо).

3. Експертні оцінки. Залучення фахівців для якісної оцінки впливу інноваційної політики.

4. Збалансована система показників (BSC). Використання комплексу фінансових та нефінансових показників для оцінки різних аспектів інноваційної діяльності.

Аудит інноваційної діяльності. Незалежна оцінка процесів управління інноваціями та їх результативності [24–26].

В таблиці 1.3 відображено систему складових, методів формування та оцінки ефективності інноваційної політики підприємств

Таблиця 1.3

**Система складових, методів формування та оцінки ефективності
інноваційної політики підприємств***

Складова	Зміст / Показники	Методи оцінки	Критерії ефективності
Інноваційна стратегія	Визначення цілей, напрямків та пріоритетів розвитку	SWOT-аналіз, експертна оцінка	Узгодженість із загальною стратегією підприємства
Фінансування інновацій	Обсяг і джерела фінансування, частка інвестицій в інновації	Аналіз структури бюджету, коефіцієнт інноваційної активності	Достатній обсяг фінансування, стабільність джерел
Кадровий потенціал	Кваліфікація персоналу, наявність R&D-команд	Оцінка рівня освіти, сертифікації, досвіду	Висока кваліфікація, розвиток персоналу
Технологічна база	Стан обладнання, застосування ІТ, патенти, ноу-хау	Аналіз технічного рівня, кількість патентів	Сучасність технологій, конкурентоспроможність
Організаційна структура	Гнучкість, наявність інноваційних підрозділів	Організаційний аналіз, матриця відповідальностей	Швидкість прийняття рішень, адаптивність
Результативніс	Нові продукти, ринки,	ROI, IRR, NPV,	Зростання

Складова	Зміст/ Показники	Методи оцінки	Критерії ефективності
ть інновацій	приріст прибутку	частка нової продукції у доході	прибутковості, ринкової частки
Інноваційна культура	Мотивація до інновацій, відкритість до змін	Опитування, аналіз внутрішньої комунікації	Високий рівень залученості та ініціативності
Взаємодія із зовнішнім середовищем	Партнерства, участь у кластерах, наукових дослідженнях	Аналіз контрактів, проєктів, мережових взаємодій	Активна участь у зовнішніх інноваційних процесах

Джерело: складено автором за [27–30].

Важливо зазначити, що вибір конкретних показників та методів оцінки залежить від стратегічних цілей інноваційної політики підприємства, його галузевої специфіки та наявних ресурсів. Комплексний підхід до оцінки, що поєднує кількісні та якісні методи, дозволяє отримати найбільш повну та об'єктивну картину ефективності інноваційної політики.

Регулярне проведення оцінки ефективності інноваційної політики дозволяє підприємству:

- 1) виявити сильні та слабкі сторони існуючої політики;
- 2) оцінити ступінь досягнення поставлених цілей;
- 3) приймати обґрунтовані рішення щодо коригування та вдосконалення інноваційної діяльності;
- 4) оптимізувати розподіл ресурсів на інноваційні проєкти;
- 5) підвищити прозорість та обґрунтованість інвестицій в інновації [31–32].

Таким чином, оцінка ефективності є невід'ємною частиною процесу управління інноваційною політикою підприємства, що сприяє його сталому розвитку та підвищенню конкурентоздатності.

1.3. Управління реалізацією інноваційної політики підприємств та напрямів її реалізації

Реалізація інноваційної політики підприємства є багатогранним процесом, що охоплює впровадження конкретних заходів та інструментів для

стимулювання, підтримки та комерціалізації інновацій. Шляхи реалізації можуть варіюватися залежно від специфіки підприємства, його галузі, розміру та стратегічних цілей. Проте, існують загальні напрямки та інструменти, які підприємства можуть використовувати для реалізації своєї інноваційної політики.

1. Організаційні зміни та створення сприятливого інноваційного середовища:

1) створення спеціалізованих інноваційних підрозділів: формування відділів r&d, інноваційних лабораторій, центрів трансферу технологій, венчурних підрозділів;

2) формування міжфункціональних команд: створення робочих груп, що об'єднують фахівців з різних підрозділів для спільної розробки та впровадження інновацій;

3) впровадження гнучких організаційних структур: забезпечення більшої автономії та можливостей для експериментування;

4) розвиток внутрішньої комунікації: створення платформ для обміну ідеями, знаннями та досвідом між співробітниками;

5) заохочення генерації ідей: організація конкурсів ідей, мозкових штурмів, створення систем зворотного зв'язку для збору пропозицій від працівників;

6) формування інноваційної культури: пропагування цінності інновацій, толерантність до ризику та помилок, заохочення креативності та ініціативи [33–35].

2. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності:

1) виділення бюджету на R&D та інноваційні проєкти: планування та забезпечення фінансування для досліджень, розробок, тестування та впровадження нових продуктів, послуг або процесів;

2) залучення зовнішнього фінансування: пошук грантів, інвестицій, венчурного капіталу для підтримки інноваційних проєктів;

3) створення внутрішніх венчурних фондів: інвестування у власні перспективні інноваційні розробки;

4) впровадження системи заохочень за інноваційну діяльність: премії, бонуси, опціони для співробітників, які зробили значний внесок у розробку та впровадження інновацій [33–35].

3. Розвиток кадрового потенціалу:

1) залучення кваліфікованих фахівців: найм співробітників з необхідними знаннями, навичками та досвідом у сфері інновацій;

2) організація навчання та підвищення кваліфікації: проведення тренінгів, семінарів, стажувань для розвитку інноваційних компетенцій персоналу;

3) створення програм менторства та наставництва: передача досвіду від більш досвідчених фахівців до новачків у сфері інновацій;

4) заохочення міждисциплінарної співпраці: створення умов для обміну знаннями та навичками між фахівцями різних галузей.

4. Активізація інноваційних процесів:

1) впровадження формалізованих процесів управління інноваціями: визначення етапів інноваційного циклу, процедур відбору, оцінки та реалізації інноваційних проєктів;

2) застосування сучасних інструментів управління проєктами: використання agile, lean та інших методологій для ефективного управління інноваційними розробками;

3) проведення регулярного моніторингу та оцінки інноваційної діяльності: відстеження ключових показників ефективності інновацій та внесення необхідних коректив [36–37].

5. Розвиток співпраці та партнерства:

1) співпраця з науково-дослідними установами та університетами: залучення наукового потенціалу для проведення фундаментальних та прикладних досліджень;

2) партнерство з іншими підприємствами: участь у спільних інноваційних проєктах, обмін технологіями та знаннями;

3) взаємодія з інноваційними екосистемами: співпраця з технопарками, бізнес-інкубаторами, акселераторами;

4) залучення зовнішніх експертів та консультантів: отримання спеціалізованих знань та досвіду для вирішення конкретних інноваційних завдань [38].

6. Захист інтелектуальної власності та комерціалізація інновацій:

1) патентування винаходів та корисних моделей: забезпечення правової охорони власних розробок;

2) реєстрація торгових марок та промислових зразків: захист унікальності продуктів та послуг;

3) розробка стратегій комерціалізації інновацій: визначення шляхів виведення нових продуктів та послуг на ринок;

4) участь у виставках, конференціях та інших заходах: просування власних інноваційних розробок та пошук потенційних партнерів.

7. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності:

1) створення систем моніторингу технологічних тенденцій та ринкових потреб: відстеження новітніх розробок та змін у споживчих перевагах;

2) забезпечення доступу до інформаційних баз даних та наукових публікацій: надання співробітникам необхідних інформаційних ресурсів;

3) впровадження систем управління знаннями: створення механізмів для накопичення, обміну та використання знань, отриманих у процесі інноваційної діяльності [36–37].

Реалізація інноваційної політики є безперервним процесом, що потребує постійного моніторингу, оцінки та адаптації до змін внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Успішне впровадження

інноваційної політики сприяє підвищенню конкурентоздатності, зростанню ефективності та забезпеченню сталого розвитку підприємства.

Управління реалізацією інноваційної політики підприємства – це комплексний процес, який вимагає системного підходу та координації зусиль на всіх рівнях організації.

Цей процес містить наступні ключові аспекти та етапи [39–41].

Етап 1. Формування інноваційної політики

1. Визначення стратегічних цілей. Чого підприємство прагне досягти за допомогою інновацій (наприклад, лідерство на ринку, зниження витрат, вихід на нові ринки, покращення якості продукції/послуг).

2. Вибір напрямків інноваційної діяльності. Продуктові, технологічні, організаційні, маркетингові інновації тощо.

3. Визначення пріоритетів та ресурсного забезпечення. Які інноваційні проекти є найбільш важливими та які ресурси (фінансові, людські, матеріальні) будуть для них виділені.

4. Створення нормативно-методичної бази. Розробка внутрішніх положень, стандартів, процедур, що регламентують інноваційну діяльність.

Етап 2. Організація реалізації інноваційної політики

1. Створення організаційної структури управління інноваціями. Це може бути спеціальний інноваційний відділ, проектні групи, венчурні підрозділи, або матрична структура, що поєднує різні підрозділи.

2. Формування інноваційної інфраструктури. Доступ до інформації, бази знань, інструменти для генерації та оцінки ідей, лабораторії, експериментальні майданчики.

3. Підбір та мотивація персоналу. Залучення креативних співробітників, їх навчання, створення системи мотивації (матеріальної та нематеріальної) для участі в інноваційній діяльності.

4. Формування інноваційної культури. Заохочення ініціативи, готовності до ризику, відкритості до нових ідей, обміну знаннями.

Етап 3. Процес реалізації інноваційних проєктів:

1. Генерація та відбір ідей. Використання різних методів для пошуку нових ідей (мозковий штурм, аналіз ринку, бенчмаркінг, пропозиції співробітників тощо) та їх експертна оцінка.

2. Розробка інноваційних проєктів. Детальне планування, визначення етапів, термінів, відповідальних, необхідних ресурсів, оцінка ризиків.

3. Реалізація (впровадження) інновацій. Здійснення запланованих робіт, створення прототипів, тестування, запуск у виробництво або надання нових послуг.

4. Комерціалізація інновацій. Виведення інноваційного продукту чи послуги на ринок, маркетингова підтримка, продаж.

Етап 4. Моніторинг, контроль та оцінка ефективності:

1. Визначення ключових показників ефективності (KPIs). Наприклад, кількість нових продуктів, частка інноваційної продукції в загальному обсязі продажів, скорочення витрат завдяки інноваціям, рентабельність інноваційних проєктів.

2. Регулярний моніторинг ходу реалізації проєктів. Відстеження дотримання термінів, бюджетів, якості.

3. Аналіз відхилень та коригувальні дії. Вчасне виявлення проблем та їх усунення.

4. Оцінка загальної ефективності інноваційної політики. Аналіз досягнутих результатів у порівнянні з поставленими цілями, внесення змін до політики за необхідності [39–41].

Для управління формування ефективної інноваційної політики підприємства можна узагальнити ключові фактори успіху [42–44].

1. Підтримка з боку вищого керівництва. Лідерство та активна участь топ-менеджменту є вирішальними.

2. Чітка стратегія та цілі. Всі співробітники повинні розуміти, куди рухається компанія.

3. Ефективні комунікації. Відкритий обмін інформацією між усіма учасниками процесу.

4. Гнучкість та адаптивність. Здатність швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та внутрішні потреби.

5. Зовнішня співпраця. Партнерство з університетами, науково-дослідними інститутами, іншими компаніями, стартапами.

6. Управління ризиками. Ідентифікація, оцінка та мінімізація ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю [42–44].

В процесі управління формуванням ефективної інноваційної політики підприємства можуть виникнути такі проблеми та виклики [45–47].

1. Опір змінам з боку персоналу.
2. Нестача фінансових ресурсів.
3. Брак кваліфікованих кадрів.
4. Високий рівень невизначеності та ризику.
5. Складність оцінки економічної ефективності інновацій на ранніх стадіях.
6. «Розрив» між науковими розробками та їх практичним впровадженням [45–47].

Управління реалізацією інноваційної політики – це безперервний цикл, який потребує постійного вдосконалення та адаптації до умов, що змінюються.

Висновки за розділом 1

Інноваційна політика підприємства це форма стратегічного управління інноваційною діяльністю, яка визначає, як підприємство буде створювати, впроваджувати та використовувати нововведення для досягнення своїх стратегічних цілей.

Інноваційна політика підприємства є багаторівневим і складним утворенням, що включає в себе ряд взаємопов'язаних складових. Ці складові

визначають напрямки діяльності, інструменти та механізми реалізації інноваційної стратегії підприємства.

Інноваційна політика та її реалізація в умовах воєнного стану набувають особливих рис та викликів, які суттєво відрізняють їх від мирного часу. Ці особливості зумовлені як безпосереднім впливом бойових дій, так і змінами в економіці, суспільстві та пріоритетах держави.

Формування інноваційної політики підприємства є стратегічно важливим процесом, який визначає напрямки та механізми розвитку інноваційної діяльності. Цей процес включає кілька послідовних етапів, спрямованих на створення ефективної та цілеспрямованої системи управління інноваціями.

Оцінка ефективності інноваційної політики є важливим етапом для розуміння її впливу на діяльність підприємства та прийняття обґрунтованих рішень щодо її коригування та вдосконалення. Це комплексний процес, що включає аналіз різних аспектів інноваційної діяльності та її результатів.

Існують різні підходи та методи оцінки ефективності інноваційної політики, які можна класифікувати за різними критеріями.

Реалізація інноваційної політики підприємства є багатограним процесом, що охоплює впровадження конкретних заходів та інструментів для стимулювання, підтримки та комерціалізації інновацій. Шляхи реалізації можуть варіюватися залежно від специфіки підприємства, його галузі, розміру та стратегічних цілей. Проте, існують загальні напрямки та інструменти, які підприємства можуть використовувати для реалізації своєї інноваційної політики.

Управління реалізацією інноваційної політики підприємства – це комплексний процес, який вимагає системного підходу та координації зусиль на всіх рівнях організації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТОВ «ВІНТРЕСТ»

2.1. Сучасний стан і перспективи розвитку ТОВ «Вінтрест»

Юридична особа ТОВ «ВІНТРЕСТ», код ЄДРПОУ 33140864, було зареєстровано 21.09.2004. Уповноваженою особою юридичної особи ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ВІНТРЕСТ» є Тараненко Марія Олександрівна.

Розмір статутного капіталу 34 330 000,00 грн.

Загальні відомості

Повна назва: Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІНТРЕСТ»

Код ЄДРПОУ: 33140864

Юридична адреса: 67832, Україна, Одеська обл., Одеський р-н, смт Великодолинське, вул. Транспортна, 1В

Фактична адреса: 65009, м. Одеса, вул. Варламова, 20Б, оф. 5/6

Керівник: Тараненко Марія Олександрівна

Статутний капітал: 34 330 000 грн

Контакти: Телефон: +38 (048) 729-61-45, Email: vintrest.odessa@gmail.com, Офіційний сайт: vintrest.com.ua

Основний КВЕД: 11.02 – Виробництво виноградних вин

Інші види діяльності:

01.11 – Вирощування зернових культур

11.01 – Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв

46.34 – Оптова торгівля напоями

47.25 – Роздрібна торгівля алкогольними та іншими напоями в спеціалізованих магазинах [48]

Основна діяльність

Для закладки виноградників використовувалися сертифіковані саджанці прямих клонів сортів винограду французької та німецької селекції від виробників: Nyacinthe Raymond (Франція) та Reben Sibbus (Німеччина).

ТОВ «ВІНТРЕСТ» – перша в Україні виноробна компанія повного циклу, орієнтована на виробництво виноматеріалів преміум-класу для реалізації виноробним підприємствам. Продукція включає шампанські та сортові виноматеріали з сортів винограду: Шардонне, Совіньйон блан, Рислінг, Трамінер, Піно нуар, Піно меньє, Каберне-Совіньйон, Мерло.

Парк ємностей дозволяє стабілізувати та зберігати при постійній температурі партії вина розміром від 1 000 до 7 000 декалітрів, що гарантує гнучкість у задоволенні потреб клієнтів.

Підприємство активно експортує продукцію до країн СНД. Також надає послуги: Продаж виноматеріалів, Послуга розливу, Privat label, Саджанці.

Всього в 20 км від центру Одеси у Великодолинському розташоване одне з найбільших виноробних підприємств півдня України – VINTREST, – лідер у своїй галузі за рівнем технологій з 2004 року, з 1999 року по закладці перших лоз.

Засновниками такого масштабного виноробного господарства є сім'я Гулієвих, яка у 1998 році уклала договір оренди використання родючих земель. Ними було закладено перші виноградники на місцевих землях, на яких наприкінці 19 століття працював знаменитий одеський учений К. Ротте. Більшість саджанців Гулієвими була привезена з Франції, кращих плантацій. А в 2005 році на основі існуючого господарства було організовано сучасний виноробний завод під назвою «Вінтрест», оснащений найновішим французьким обладнанням.

Саме тут виробляється шляхетного напою на сучасному обладнанні, а сама продукцію отримала назву «Вина Гулієвих». Основним напрямом діяльності підприємства є виготовлення столових та шампанських вин із

якісної, добірної, ретельно перевіреної сировини. Необхідно відзначити, що виробництво постійно модернізується та розширюється. У завод вкладаються значні кошти для того, щоб на виході покупці, справжні шанувальники напою, мали можливість спробувати справді продукт, що вартий. Але з 2015 року Гулієви запустили лінію сухих сортових вин під власною торговою маркою «Grande Vallee» (укр. Гранд Вале) – торгова марка сухих сортових вин українського виноробного господарства. На даний час «Grande Vallee» – єдина торгова марка, що випускає ця виноробня.

Фірмова пляшкова продукція заводу користується попитом у нашій країні, а й далеко її кордонами. На «Вінтрест» приїжджає величезна кількість туристів, які бажають подивитися та ознайомитися з «ланцюжком» виробництва натурального вина. Цікаво, що тут щорічно здійснюється переробка до 10 000 кілограмів винограду, при цьому обсяги виробництва постійно зростають. На заводі намагаються дотримуватися жорстких принципів, у тому числі щодо дотримання технології та контролю якості. З багатьма особливостями, секретами виробництва вдасться ознайомитись у ході оглядової екскурсії у супроводі досвідченого гіда. Слід враховувати, що програма знайомства розрахована кілька годин. На території підприємства є зручна альтанка, побудована в стилі «прованс». Саме в цьому місці гості «Вінтреста» воліють відпочивати, дегустувати популярні і нові сорти напоїв, що випускаються тут.

Серед особливостей інтер'єру приміщення виділяється люстра, виконана із використаних винних пляшок, покладених у кілька шарів у вигляді кільця. Всім екскурсантам пропонується скуштувати 8 зразків колекції Reserve та Select сухого вина на літній терасі, додатково до яких подаються вишукані сири, фрукти, горіхи та інші правильні закуски.

Деякі приїжджають сюди в період збирання винограду, оскільки цей процес справді цікавий та видовищний. Інші віддають перевагу знайомству з

сучасними лініями розливу, спеціалізованим обладнанням, новітніми технологіями.

Треті прагнуть побувати у прохолодних, величезних бункерах, призначених для приймання та зберігання напою. Навколо є багато чудових місць, де можна зробити гарні фотографії. У вільний час туристи із задоволенням вирушають на морське узбережжя, зокрема популярний у нашій країні курорт «Затока», де можна позасмагати, подихати свіжим повітрям та просто комфортно провести час. Як доїхати Завод знаходиться на території Овідіопольського району, що на Одещині, в селищі міського типу. Вілікодолинське, на вулиці Транспортній, 1В, практично за 25 кілометрів від південної столиці України. Комплекс розташований у безпосередній близькості до залізничної станції Аккаржа – 3 кілометри від неї, аеропорту Одеси – 9 кілометрів, державного підприємства «Морський торговельний порт Чорноморськ» – 7 кілометрів.

Планувати поїздку рекомендується автомобільною дорогою Р-70. Досить просто та зручно підїхати сюди на власному транспорті. Історія виноробного заводу «Вінтрест» починається ще з минулого століття. Всі вина, що виготовляються тут, виготовляються на основі автентичних сортів винограду, виведених досвідченими селекторами Франції. Вирощування сировини складає кількох ділянках. Комплекс знаходиться поряд з населеними пунктами Нова Долина, Великодолинське та Санжейка. Локація чудово підходить для відвідування у вихідний день, у тому числі у колі знайомих, друзів та близьких людей. Варіант порадує можливістю виконання пам'ятних фотографій та здійснення неспішних степових прогулянок [49].

Сучасне обладнання (Bucher Vaslin, Zip Technologies, Velo, Della Toffola) та співпраця з постачальниками найкращих витратних матеріалів, необхідних для виноробства (Enogrup, Lallemand, ІОС), забезпечує європейський рівень виноробства на всіх його стадіях.

Широкий спектр послуг B2B.

Ємнісний парк на 500 000 декалітрів вина.

Понад 8 млн. пляшок вина на рік: 5 млн пляшок тихого та 3 млн ігристого вина.

Лідер південного регіону України за рівнем технологій у своїй сфері.

Сучасне обладнання (Bucher Vaslin, Zip Technologies, Velo, Della Toffola)

Понад 140 га власних виноградників.

Найкращі витратні матеріали (Enogrup, Lallemand. IOC).

Європейський рівень виноробства на всіх його стадіях.

Повний цикл виноробства.

Понад 140 га сертифікованих саджанців французької селекції європейських сортів: Cabernet Sauvignon, Merlot, Pinot Noir, Pinot Meunier, Chardonnay, Sauvignon Blanc, Traminer, Riesling, Pinot Gris. Закладені у 1998-2006 рр.

Розташовані в самому центрі унікальної частини півдня України, – на території Одеського району у сприятливій кліматичній зоні, в екологічно чистому та дуже гарному районі Одеської області. Близькість моря в поєднанні з м'яким і помірним кліматом, а також родючий ґрунт з високим мінеральним складом, – все це ідеальне поєднання для отримання прекрасних легких білих та повнотілих червоних вин високої якості.

Після ручного збору врожаю виноград не більше, ніж через 20 хвилин потрапляє до виноробні, де відразу розпочинається процес вініфікації.

З 2015 року VINTREST випускає свої найкращі вина під власною торговою маркою GRANDE VALLEE, названої на честь регіону розташування виноградників в Одеській області: Велика Долина в перекладі з французької мови.

З 2018 року лінійка GRANDE VALLEE поповнилась ігристими винами власного виробництва: як за класичною технологією, так і методом «Charmat».

Високий рівень виноградарства і дотримання всіх правил технології виробництва вина дозволяє отримати повний і гармонійний смак у всіх наших винах.

Власні виноградники сертифікованих саджанців французької селекції європейських сортів дозволяють нам щороку отримувати та переробляти понад 20 тис. тон винограду, а високотехнологічне сучасне обладнання – отримувати понад 100 000 декалітрів високоякісного сортового вина.

Vintrest обладнано трьома лініями розливу – дві для тихих вин та одна для ігристих:

- лінія розливу тихих вин «холодним» методом, потужністю понад 1 тис. пляшок на годину;
- лінія розливу тихих вин «гарячим» методом, потужністю понад 4 тис. пляшок на годину;
- лінія розливу ігристих вин, виготовлених «methode Charmat», потужністю понад 2 тис. пляшок на годину.

Комплекс має у своєму розпорядженні не тільки виноробні лінії, а й найбільші в Європі сховища вина.

Послугами підприємства з бутильовання вина користується багато власників відомих торгівельних марок, адже ми забезпечуємо високий рівень контролю якості на всіх стадіях виробництва та розливу вина.

Пропонуються послуги підприємствам з випуску продукції під їхньою приватною торговою маркою.

Забезпечується повний цикл із створення PRIVATE LABEL: від розробки торгової марки до оформлення та випуску готової продукції як тихих, так і ігристих вин [50].

Господарство оснащено сучасним обладнанням з Франції, Італії та Німеччини. Щороку для власного виробництва керівництво компанії відбирає кращі виноматеріали виключно з урожаю власних виноградників. Тому вина завжди випускаються лімітованою серією.

Виноробня розташована безпосередньо навпроти виноградників. Площа посадки виноградників складає 650 га. Щільність посадки лоз на гектар складає від 2200 до 3600 кущів на 2 га. Вік лози від 19 до 15 років. Ґрунт – каштановий чорнозем.

На базі господарства росте більше 12 європейських сортів винограду. Виноробня єдина в Україні, що вирощує і виробляє сортові вина з сорту Піно Менсьє.

Виноробне господарство «Вінтрест» запрошує приєднатися до світового руху і зануритися у світ виноробства. Тут можна побачити місця, де ростуть французькі та німецькі сорти винограду; відчутти турботу, з якою їх вирощують і збирають перед тим, як відвезти на завод; подивитися на європейське обладнання, де кожна деталь впливає на смак. На виноробні проводять екскурсії та дегустації вин у супроводі професійного сомельє [51].

Кажуть, що гарне вино – як хороший фільм: швидко закінчується, залишаючи чудовий післясмак. З кожним ковтком у ньому відкривається щось нове – воно народжується та відроджується у кожному новому поціновувачу. Але виробництво цього напою – непростий, досить довгий і навіть творчий процес. Компанії «Вінтрест» трохи більше десяти років, але за цей час вона стала відома не лише в Україні, а й за її межами як виробник високоякісних виноградних вин та виноматеріалів. Спочатку підприємство створювалося як суперсучасний технологічний комплекс, оснащений найдосконалішим обладнанням. Результатом цього стала висока оцінка продукції споживачем, а також створення власної торгової марки Grande Vallee, названої на честь регіону, де є виробничий комплекс та виноградники. До речі, ця місцевість є історично одним із центрів виноробства Одеської області.

Трохи більше року тому компанію «Вінтрест» очолив досвідчений керівник у галузі виноробства та виробництва напоїв Дмитро Шолудько. Журналісти проєкту «Технології та Інновації» на запрошення керівника

підприємства нещодавно відвідали завод «Вінтрест». Це був далеко не перший візит до підприємства. Саме на сторінках видання публікувалися статті про нові технології, що використовуються тут для виробництва вин, про винороби, які на перше місце ставлять натуральність продукції, не дозволяючи собі жодного відступу від стандартів, про створення власної торгової марки, а також про величезну і різноманітну палітру вин, що дивують своїми яскравими ароматами. Ще одним доказом цього стали нові перемоги вин Grande Vallee на конкурсі UWINES AWARDS-2018, який проходив наприкінці травня в рамках десятого фестивалю вина Kyiv Food and Wine Festival. Про те, чим сьогодні живе підприємство, що змінилося, а що залишилося непорушним у стратегії та роботі, журналістам розповідали директор «Вінтресту» Дмитро ШОЛУДЬКО та винороб Андрій КАСЬКО.

Компанія «Вінтрест» працює з 2002 року, заслуживши за ці роки звання лідера Одеського регіону за рівнем технологій у сфері вирощування та переробки винограду. Виноградники «Вінтресту» розташовані у сприятливому ландшафтному кліматичному середовищі біля моря. Перші лози сертифікованих саджанців французьких та німецьких клонів були закладені у 1999 році, далі закладка тривала до 2006 року.

Сьогодні «Вінтрест» – це 650 гектарів виноградників європейських сортів, сучасний переробний виноробний комплекс, а також цехи для зберігання та розливу вин, у тому числі ігристих.

З перших років роботи компанії керівництво заводу ухвалило рішення про замкнутий цикл виробництва без використання покупної сировини. Технологічний процес на винзаводі складається з кількох етапів, і кожен з них дуже важливий: від збирання винограду та відділення гребенів, отримання сусла, бродіння, ферментації, витримки вин та спеціальної обробки аж до розливу в тару.

Прибирання винограду здійснюється вручну. Через 20 хвилин після збирання виноград в ідеальному стані доставляють на завод до відділення з

прийому та переробки. Близьке розташування виноградників та виробничих потужностей дозволяє зберегти та повною мірою передати смак ягід, що особливо важливо при виробництві ігристих вин.

Кожен етап виробництва вина на заводі вивірений відповідно до технологічних вимог і перебуває під суворим контролем виробничої лабораторії. Головне завдання винороба – забезпечити якість продукту всіх етапах переробки: починаючи від посадки, потім обробки і закінчуючи подачею на прилавок. Добре, що є обладнання та кваліфікація фахівців дозволяють гарантувати виконання таких нелегких завдань. На сьогоднішній день у компанії «Вінтрест» налагоджено виробництво унікальної лінійки вин під маркою Grande Vallee та ігристих вин, зроблених за класичною технологією.

У компанії «Вінтрест» використовуються передові технології для вин, а в роботі дотримуються роками перевіреного принципу: дотримання ідеальної якості від лози – до пляшки. Тому контроль якості проводять всіх етапах виробництва.

Нове обладнання дозволяє проводити точне зважування винограду та якісну оцінку його кондицій. Приймальні бункери з нержавіючої харчової сталі, щадне відділення гребенів та дроблення ягід, своєчасне сульфитування та дозування ензимів закладають перший камінь у фундамент якості.

Ягоди винограду після відокремлення від гребенів надходять відразу ж у спеціальний прес виробництва французької компанії Bucher. Перед тим, як виноград потрапляє в прес, установку заповнюють азотом. Після цього, коли машина наповнюється виноградом, азот поступово витісняється у спеціальний мішок. У процесі пресування об'єм, що звільнився від соку, знову заповнюється азотом.

Пневматичні преси Bucher Vaslin прості у використанні, забезпечують оптимальну гігієну та широкий діапазон роботи з виноматеріалом: віджимання суслу та видалення мезги, короткочасну мацерацію, регулювання

температурних режимів за допомогою теплообмінників, високу продуктивність. Завод може переробити за зміну понад 150 тонн винограду. Бродіння відбувається у терморегульованих вініфікаторах для червоних та білих вин з автоматичними системами підтримки температурних режимів, перемішування мезги та зняття чистого соку. Парк ферментаторів, вироблених у Німеччині та Угорщині, дозволяє одноразово виготовляти понад 1000 тонн білого та червоного виноматеріалів. Підприємство співпрацює з перевіреними партнерами-постачальниками допоміжних матеріалів, серед яких – Enartis, Martin Vialatte, Laffort, Dohler та IOC».

Після завершення бродіння виноматеріал переміщують до сховища. Там його стабілізують і зберігають до самого розливу, постійно контролюючи фізико-хімічні та мікробіологічні показники. Всі технологічні процеси дроблення, ферментації, зняття з бродіння виробляються за допомогою новітнього обладнання та комп'ютерних систем, які забезпечують стійкість усіх параметрів та надійний захист від окислення.

Завод може зберігати та стабілізувати у регульованому температурному середовищі понад 480 тис. декалітрів вин партіями від однієї до семи тисяч дав. Далі вино, що відпочило, направляють на розлив. Цех розливу укомплектований сучасною італійською лінією Borelli з функціями контролю мікробіологічного стану виробничого середовища та призначений для розливу, закупорювання та етикетування вин.

Також на підприємстві є цех витриманих вин наземного типу з комп'ютерним керуванням режимами аерації, температури та вологості, укомплектований бочками з білого дуба виробництва угорської компанії ZIP.

Підприємству «Вінтрест» вдалося створити унікальну лінійку ігристих та сортових сухих вин, які відповідають європейським стандартам якості. І хоча вина та виноматеріали «Вінтресту» ніколи не були дешевими, за співвідношенням ціни та якості, яке відрізняє їх від інших брендів, вони залишаються надзвичайно привабливою пропозицією.

Лінійка вин, у тому числі ігристих, марки Grande Vallee – унікальне вино, створене за класичною технологією. Щороку керівництво компанії відбирає найкращі виноматеріали виключно з урожаю власних виноградників. Тому продукція під брендом Grande Vallee завжди випускається лімітованою серією.

Шардоне Grande Vallée: вино сортове сухе біле. Колір солом'яно-жовтий із м'якими золотистими тонами. Багатий букет з ароматами тропічних фруктів, зелених яблук та білих квітів. Гармонійне та округле, з делікатною кислінкою, щільною текстурою, ідеально сухе у смаку, з нотками прянощі та ванілі у довгому смаку. Вміст алкоголю – 12% об.

Каберне Grande Vallée: вино сортове сухе червоне. Вино яскравого рубіново-червоного кольору. Багатий букет із тонами чорної смородини, чорноплідної горобини, чорниці, доповнений фіалковими нотами. Яскраве, добре збалансоване у смаку вино, що має глибину та елегантність, з соковитими бархатистими танінами та відтінками меленого перцю та шоколаду у тривалому післясмаку. Вміст алкоголю – 13% об.

«Трамінер Grande Vallée»: вино сортове сухе біле. Блискучий жовто-золотистий колір. Букет злагоджений, гармонійний, з ароматами троянди, гвоздики, лічі, що доповнюється мускатним горіхом. Екстрактивне вино з легкою кислотністю, питво, яскраве у смаку, що має гармонійний післясмак. Вміст алкоголю – 12% об.

«Мерло Grande Vallée»: вино сухе сортове червоне. Насичений бордово-червоний колір. Інтенсивний аромат з домінуючими нотами сливи, вишні та шовковиці. Доповнюють смак нотки м'яти, розмарину, шкіри та тютюну. Освіжаюче, м'яке вино з приємною кислотністю, з присутністю м'яких, шовковистих танінів та тривалого післясмаку. Вміст алкоголю – 13% об. «Піно Менье Розе Grande Vallée»: вино сортове сухе рожеве. Елегантне гармонійне вино ніжно-рожевого кольору. У букеті відчуваються витончені ягідно-фруктові дал. У смаку чудова свіжість та елегантність, з нотками

цитрусових та ягід суниці. Вино зі стійким освіжаючим післясмаком. Вміст алкоголю – 12% об.

«Піно Нуар Розе Grande Vallée»: вино сортове сухе рожеве. Вино ніжно-малинового кольору з ароматом червоної смородини, нотками ожини та полуниці. У смаку сухе, злагожене, з яскравою кислотністю, дуже питне та ароматне. Делікатне і повітряне вино в рожевому виконанні дуже збалансоване і має легку танінність. Вміст алкоголю – 12% об.

«Піно Блан Grande Vallée»: вино сортове сухе біле. Витончене вино приємного солом'яного кольору із зеленими відблисками, ясне та сяюче. Має свіжий і витончений букет з нотками білих квітів, агрусу та ягід. Смак розкривається швидко, це приємне та м'яке вино середньої кислотності з ніжним ягідним смаком та тривалим освіжаючим післясмаком. Вміст алкоголю – 12% об.

Рислінг Grande Vallée: вино сортове сухе біле. Вино елегантне, вишукане, світло-жовтого кольору із зеленуватим блиском. Букет розкривається фруктовими ароматами персика та абрикоса, доповненими пряними нотками кмину, анісу, кропу. Досить освіжаючий у смаку, з легкою мінеральністю, що володіє підбадьорливою кислотністю і тривалим післясмаком. Вміст алкоголю – 12% об.

«Совіньйон блан Grande Vallée»: вино столове сухе сортове біле. Вино поєднує несхожі ноти смородини та зеленого перцю у свіжому букеті. Чистий і гармонійний, без сторонніх тонів він проявляється у смаку, а властивий типу світло-солом'яний колір із зеленуватим відтінком – у зовнішніх характеристиках. Вміст алкоголю – 12% об.

«Шампанське України Grande Vallée»: вино ігристе сухе біле. Вино виробляється традиційним білим способом: перша ферментація відбувається у чанах із нержавіючої сталі з регульованою температурою. Перляж (бульбашки) утворюється на другому етапі ферментації, що здійснюється за

методом Шарма у спеціальних резервуарах з низькою температурою. Вміст алкоголю – 105-125%.

«Ігристе вино Grande Vallée»: вино ігристе сухе рожеве. Вино виробляється традиційним білим способом: перша ферментація відбувається у чанах із нержавіючої сталі з регульованою температурою. Перляж утворюється на другому етапі ферментації та здійснюється за методом «Шарма» у спеціальних резервуарах з низькою температурою. Вміст алкоголю – 10,5-13,5% [52]

2.2. Фінансово-економічний аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» за два роки

Аналіз обсягу виробництва і реалізації продукції

Проаналізуємо обсяг випуску продукції ТОВ «Вінтрест» в натуральному і вартісному вираженні складаємо таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Виробництво продукції ТОВ «Вінтрест» в натуральному і вартісному виразі

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
1.Обсяг виробленої продукції (без ПДВ та акцизного податку): - у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис. грн	311736,30	321378,11	9641,81	3,09
- у порівняних цінах (ППп), тис. грн	311736,30	315477,14	3740,84	1,20
2. Фактично вироблено продукції (ВП), тис. дал	650	659,00	9,00	1,38

У звітному році в порівнянні з базисним роком збільшився обсяг виробленої продукції у діючих цінах на 9641,81 тис. грн або 3,09%, а в порівняних цінах тільки на 1,2%. Це свідчить про те, що було підвищення цін на продукцію підприємства. В порівнянні з базисним роком збільшився

фактичний випуск продукції на 9,00 тис. далі. Збільшення обсягу виробленої продукції свідчить про зменшення попиту на продукцію ТОВ «Вінтрест».

Виробнича потужність ТОВ «Вінтрест» характеризує її можливості щодо випуску продукції відповідно до асортименту, якості за умови максимального використання обладнання і виробничих площ, застосування інноваційних технологій і організації виробництва.

Проаналізуємо використання виробничої потужності ТОВ «Вінтрест» таблицю 2.2.

Таблиця 2.2

Використання виробничої потужності ТОВ «Вінтрест»

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність (П), тис. дал	1120	1120	0
2. Фактично вироблено продукції (ВП), тис. дал	650	659,00	9,00
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,58	0,59	0,01

ТОВ «Вінтрест» має значну виробничу потужність, яка не змінилась у звітному році в порівнянні з базисним роком. Виробничій потужності притаманний середній рівень використання, тому що коефіцієнт використання виробничої потужності у базисному році знаходився на рівні 58%. В звітному році він збільшився до 59%, що свідчить про збільшення попиту на продукцію підприємства.

Аналіз факторів, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції

Визначимо фактори, які впливають на зміну обсягу виробництва продукції, у таблиці 2.3.

З таблиці 2.3 видно, що обсяг виробленої промислової продукції у порівняних цінах збільшився у звітному році в порівнянні з базисним на 3740,84 тис. грн, а фактичний випуск продукції в натуральному виразі – на 9,00 тис. дал.

Методом факторного аналізу визначимо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни фактичного

обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні та середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції.

Таблиця 2.3

Вплив зміни середньої оптової ціни й фактичного випуску продукції в натуральних одиницях на обсяг виробництва продукції в порівняних цінах

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				ВП	Ц
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і АЗ) (ППП), тис. грн	311736,30	315477,14	3740,84	4316,35	-575,51
2. Фактично вироблено продукції (ВП), (натур. од.)	650	659,00	9,00	4316,35	-
3. Середня оптова ціна 1 натур. од. (Ц), тис. грн	479,59	478,72	-0,873	-	-575,51

Вплив зміни фактичного обсягу виробництва продукції в натуральному вираженні на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{ВП})$) становить:

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП}(\text{ВП}) &= (\text{ВП З} - \text{ВП Б}) * \text{Ц П} = \\ &= (659,00 \text{ тис. дал} - 650 \text{ тис. дал}) * 479,59 \text{ тис. грн} = 4316,35 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Вплив зміни середньої оптової ціни однієї натуральної одиниці продукції на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{Ц})$) становить:

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП}(\text{Ц}) &= \text{ВП З} * (\text{Ц З} - \text{Ц Б}) = \\ &= 659,00 \text{ тис. дал} * (478,72 \text{ тис. грн} - 479,59 \text{ тис. грн}) = - 575,51 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}$) становить:

$$\Delta ПП = \Delta ПП(ВП) + \Delta ПП(Ц) =$$

$$= 4316,35 \text{ тис. грн} - 575,51 \text{ тис. грн} = 3740,84 \text{ тис. грн}$$

Зменшення випуску продукції у вартісному вираженні відбулося за рахунок зменшення фактично виробленої продукції в натуральному виразі на -8064,05 тис. грн та збільшення ціни 1 тис. дали продукції на 1726,05 тис. грн.

Таблиця 2.4

**Співвідношення обсягу реалізованої продукції та виробленої продукції
ТОВ «Вінтрест»**

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	311736,30	321378,11	9641,81	3,09
2.Обсяг реалізованої продукції , тис. грн	313522,30	320725,90	7203,60	2,30
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн	1786,00	-652,21	-2438,21	-136,52

За даними таблиці 2.4 видно, що в базисному році частина виробленої продукції залишилася на складі, а в звітному році окрім всієї виробленої продукції було реалізовано частину залишків готової продукції зі складу підприємства.

Аналіз використання основних фондів

Проаналізуємо динаміку основних фондів ТОВ «Вінтрест» у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Зміна наявності основних фондів і їх динаміка на ТОВ «Вінтрест»

Основні фонди	Наявність на початок року	Надійшло		Вибуло		Наявність на кінець року	Відхилення		
		Усього	у дал ч. уведено в дію нових ОФ	Усього	у дал ч. ліквідовано		абсолютне, тис. грн	відносне, %	
Базисний рік									

Основні фонди	Наявність на початок року	Надійшло		Вибуло		Наявність на кінець року	Відхилення	
		Усього	у дал ч. уведено в дію нових ОФ	Усього	у дал ч. ліквідовано		абсолютне, тис. грн	відносне, %
Всього ОФ, у дал ч.	85749	345	345	2012	2012	84082	-1667	-1,94
ОФ основного виду діяльності	85749	345	345	2012	2012	84082	-1667	-1,94
ОФ іншої діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-
Звітний рік								
Всього ОФ, у дал ч.	84082	2280	2280	32	32	86330	2248	2,67
ОФ основного виду діяльності	84082	2280	2280	32	32	86330	2248	2,67
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-

У базисному році вартість основних фондів на кінець року зменшилась на 1667,00 тис. грн або на 1,94%. У звітному році збільшення вартості основних фондів склало 2248,00 тис. грн або 2,67%. В структурі основних фондів підприємства як у базисному, так і у звітному роках 100% складають основні фонди основного виду діяльності.

Значення коефіцієнтів динаміки основних фондів ТОВ «Вінтрест» наведемо у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники оновлення, введення і вибуття основних фондів ТОВ
«Вінтрест»**

Коефіцієнт	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Оновлення ОФ	-0,020	0,026	0,046
Введення ОФ	04	0,026	0,022
Вибуття ОФ	0,023	00	-0,023

В базисному році спостерігається незначне оновлення основних фондів (Коефіцієнт оновлення – - 0,02). У звітному році збільшення значення коефіцієнту оновлення основних фондів ТОВ «Вінтрест» – 0,26, що дорівнює значенню коефіцієнту введення основних фондів, що вказує на незначне вибуття основних фондів. Коефіцієнт вибуття є досить малим.

Проаналізуємо зміну структури основних фондів ТОВ «Вінтрест» за видами економічної діяльності (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Зміна структури основних фондів ТОВ «Вінтрест»

Основні фонди	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %
Базисний рік						
Всього ОФ, у далч.	85749	100	84082	100	-1667	0
ОФ основного виду діяльності	85749	100	84082	100	-1667	0
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-
Звітний рік						
Всього ОФ, у далч.	84082	100	86330	100	2248	0
ОФ основного виду діяльності	84082	100	86330	100	2248	0
ОФ інших видів діяльності	-	-	-	-	-	-

З даних табл. 2.7 можна зробити висновки, що у структурі основних фондів ТОВ «Вінтрест» за два роки велика частка (100%) основних фондів припадає саме на основні фонди основного виду діяльності.

Проаналізуємо показники технічного стану основних фондів ТОВ «Вінтрест» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Зміна технічного стану основних фондів ТОВ «Вінтрест»

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
Базисний рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн	85749	84082	-1667
2. Знос, тис. грн	43731,99	50449,2	6717,21
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн	42017,01	33632,8	-8384,21
4. Коефіцієнт придатності (ст.3/ст.1)	0,490	0,400	-0,090
5. Коефіцієнт зносу (ст.2/ст.1)	0,510	0,600	0,090
Звітний рік			
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн	84082	86330	2248
2. Зношення, тис. грн	50449,2	51383	933,8
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн	33632,8	34947	1314,2
4. Коефіцієнт придатності (ст.3/ст.1)	0,400	0,405	05

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
5. Коефіцієнт зносу (ст.2/ст.1)	0,600	0,595	-05

З даних табл. 2.8 можна зробити висновок, що у ТОВ «Вінтрест» у звітному році в порівнянні з базисним роком первісна вартість основних фондів збільшилась до 86330 тис. грн (на 2248,00 тис. грн). Коефіцієнт зносу в звітному році менший за коефіцієнт зносу в базисному році (0, 595 проти 0,6), що є наслідком оновлення основних фондів у звітному році в порівнянні з базисним роком. Оновлення основних фондів можна вважати задовільним

Аналіз ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Ефективність використання основних фондів впливає на ефективне і результативне виконання виробничого плану ТОВ «Вінтрест» та отримання більшого прибутку в перспективі.

Ефективність використання основних фондів характеризується рівнем фондівіддачі та фондоемності.

Таблиця 2.9

Показники ефективності використання основних фондів основного виду діяльності

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і АЗ) (ППп), тис. грн	311736	315477	3741
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн	84916	85206	291
3. Фондовіддача (Фв), грн/грн (ст.1/ст.2)	3,671	3,703	0,031
4. Фондоемність (Фє), грн/грн (ст.2/ст.1)	0,272	0,270	-02

З таблиці 2.9 видно, що у звітному році в порівнянні з базисним, ефективність використання основних фондів основного виду діяльності збільшилася та знаходиться на високому рівні – фондівіддача в звітному році дорівнює 3,703 грн/грн. Фондоемність основних фондів основного виду діяльності знизилася на 02 копійки у розрахунку на 1 гривну виробленої

продукції, що також свідчить про низьку ефективність використання основних фондів основного виду діяльності ТОВ «Вінтрест».

Проаналізуємо вплив зміни фондівіддачі і вартості основних фондів ТОВ «Вінтрест» від її основної діяльності (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Вплив зміни фондівіддачі і вартості основних фондів основного виду діяльності ТОВ «Вінтрест» на зміну обсягу виробництва продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення		
			Всього	у далч. за рахунок	
				ОФ	ФВ
1. Обсяг виробленої продукції в порівняних цінах (без ПДВ і АЗ) (ППП), тис. грн	311736	315477	3741	1066	2674
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності (ОФ), тис. грн	84916	85206	291	1066	-
3. Фондовіддача (ФВ), грн/грн	3,6711	3,7025	0,0314	-	2674

У звітному році в порівнянні з базисним середньорічна вартість основних фондів ТОВ «Вінтрест» від її основної діяльності збільшилась на 3741,00 тис. грн, фондівіддача збільшилась на 0,0314 грн/грн.

Визначимо вплив зміни середньорічної вартості основних фондів ТОВ «Вінтрест» основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{ОФ})$):

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП}(\text{ОФ}) &= (\text{ОФ}_3 - \text{ОФ}_Б) * \text{ФВ}_П = \\ &= (85206,00 \text{ тис. грн} - 84916,00 \text{ тис. грн}) * 3,6711 = 1066,00 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Визначимо вплив зміни фондівіддачі ТОВ «Вінтрест» на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{ФВ})$):

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП}(\text{ФВ}) &= \text{ОФ}_3 * (\text{ФВ}_3 - \text{ФВ}_Б) = \\ &= 85206,00 \text{ тис. грн} * (3,7025 - 3,6711) = 2674,00 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Визначимо загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах (Δ ППП):

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП} &= \Delta\text{ПП}(\text{ОФ}) + \Delta\text{ПП}(\text{ФВ}) = \\ &= 1066,00 \text{ тис. грн} + 2674,00 \text{ тис. грн} = 3741,00 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

З розрахунків видно, що збільшення середньорічної вартості основних фондів основного фонду ТОВ «Вінтрест» від основного виду її діяльності призвело до зростання обсягу виробленої продукції у порівняних цінах на 1066,00 тис. грн, а незначне збільшення фондівіддачі привело до зростання обсягу виробленої продукції у порівняних цінах на 2674,00 тис. грн.

Аналіз динаміки, структури й ефективності використання оборотних коштів

Проаналізуємо склад, структуру і динаміку оборотних коштів ТОВ «Вінтрест» (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Склад, структура й динаміка оборотних коштів ТОВ «Вінтрест»

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Базисний рік						
Оборотні кошти	115396,0	100	101234,0	100	-14162,00	<i>x</i>
Виробничі запаси	29438,00	25,51	22420	22,15	-7018,00	-3,36
Векселі одержані	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість	34591,00	29,98	37325,00	36,87	2734,00	6,89
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0
Грошові кошти	51367,00	44,51	41489,00	40,98	-9878,00	-3,53
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0
Звітний рік						
Оборотні кошти	101234,0	100	123236,96	100	22002,96	<i>x</i>
Виробничі запаси	22420	22,15	28114,96	22,81	5694,96	0,67
Векселі одержані	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість	37325,00	36,87	42985,00	34,88	5660	-1,99
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0
Грошові кошти	41489,00	40,98	52137,00	42,31	10648,00	1,32
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні кошти	0	0	0	0	0	0

З даних табл. 2.11 можна зробити висновок, що найбільшу питому вагу у складі оборотних коштів у обох роках займають грошові кошти (41%).

Ефективність використання оборотних коштів характеризується показниками оборотності оборотних коштів.

Для аналізу зміни оборотності оборотних коштів складають таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Показники оборотності оборотних коштів

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та АЗ) (РП), тис. грн	313522,30	320725,90	7203,60
2. Середній залишок оборотних коштів (ОК), тис. грн	108315,00	112235,48	3920,48
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (К _о), обороти	2,89	2,86	-0,04
4. Тривалість одного обороту оборотних коштів (Т _{об}), днів	124,37	125,98	1,61
5. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів (К _з), грн/грн	0,35	0,35	0

На основі даних таблиці 2.12 можна зробити висновки, що у звітному році в порівнянні з базисним у ТОВ «Вінтрест» оборотність оборотних коштів зменшилась на 0,04 обороти, а тривалість одного обороту збільшилась на 1,61 дня. Це негативна тенденція для підприємства, окрім того показники ефективності використання оборотних коштів знаходяться на дуже низькому рівні за рахунок наявності великої дебіторської заборгованості та довгим циклом виробництва.

У таблиці 2.13 наведено аналіз показників ефективності використання сировини й матеріалів.

Матеріальні витрати у звітному році збільшилися в порівнянні з базисним роком на 20770,70 тис. грн, при цьому матеріаловіддача зменшилася на 0,09 грн/грн, а матеріалоємність збільшилася на 0,05 грн/грн.

Таблиця 2.13

Показники ефективності використання сировини й матеріалів

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				МВ	М _В
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ і АЗ) (ПП), тис. грн	313522,30	320725,90	7203,60	29578,60	-22375,00
2. Матеріальні витрати (МВ), тис. грн	220161,80	240932,50	20770,70	29578,60	-
3. Матеріаловіддача (Мв), грн/грн	1,42	1,33	-0,09	-	-22375,00
4. Матеріалоемність (Мє), грн/грн	0,70	0,75	0,05	-	-

Методом факторного аналізу визначимо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зміни матеріальних витрат і матеріаловіддачі.

Вплив зміни матеріальних витрат на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta ПП(МВ)$) становить:

$$\begin{aligned} \Delta ПП(МВ) &= (МВ З - МВ Б) * Мв П = \\ &= (240932,50 \text{ тис. грн} - 220161,80 \text{ тис. грн}) * 1,42 = 29578,60 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Вплив зміни матеріаловіддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta ПП(Мв)$) становить:

$$\begin{aligned} \Delta ПП(Мв) &= МВ З * (Мв З - Мв Б) = \\ &= 240932,50 \text{ тис. грн} * (1,33 - 1,42) = -22375,00 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства становить:

$$\begin{aligned} \Delta ПП &= \Delta ПП(МВ) + \Delta ПП(Мв) = \\ &= 29578,60 \text{ тис. грн} - 22375,00 \text{ тис. грн} = 7203,60 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Збільшення матеріальних витрат привело до збільшення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах на 29578,60 тис. грн. Зменшення матеріаловіддачі призвело до зменшення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах на 22375,00 тис. грн.

Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності їхнього використання

Для характеристики руху робочої сили на ТОВ «Вінтрест» визначимо і проаналізуємо динаміку таких показників: коефіцієнту обороту по прийому, коефіцієнту обороту по вибуттю, коефіцієнту плинності робочої сили (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Показники руху робочої сили на ТОВ «Вінтрест»

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	34	37	3
2. Прийнято працівників, осіб	2	4	2
3. Вибуло працівників, осіб	1	1	0
З них за власним бажанням, звільнено за угодою сторін, порушення трудової дисципліни та ін., осіб	1	1	0
4. Коефіцієнт обороту з прийому	0,06	0,11	0,05
5. Коефіцієнт обороту з вибуття	0,03	0,03	0
6. Коефіцієнт плинності робочої сили	0,03	0,03	0

З таблиці 2.14 видно, що у звітному році в порівнянні з базисним роком середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу збільшилася на 3 особи, при цьому в звітному році на роботу було прийнято на 2 особи більше, ніж у базисному році, а звільнено на однакову кількість осіб більше. Всі були звільнені за власним бажанням. Низькі коефіцієнти оборотів з прийому та вибуття свідчать про низьку плинність кадрів.

Аналіз впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Обсяг виробництва продукції залежить від забезпечення підприємства трудовими ресурсами й ефективності використання трудових ресурсів. Для

аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складають аналітичну таблицю 2.15.

Таблиця 2.15

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у дал ч. за рахунок	
				Ч _{СО}	В _{РІР}
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і АЗ) (ППП), тис. грн	311736,30	315477,14	3740,84	27506,14	-23765,31
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{СО}), осіб	34	37	3	27506,14	-
3. Продуктивність праці (В _{РІР}), тис. грн /особу	9168,71	8526,41	-642,31	-	-23765,31

У звітному році в порівнянні з базисним середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу ТОВ «Вінтрест» зменшилася на 3 особи, продуктивність праці зменшилась на 642,31 тис. грн /особу.

Визначимо вплив зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу ТОВ «Вінтрест» основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{Ч}_{\text{СО}})$):

$$\begin{aligned}\Delta\text{ППП}(\text{Ч}_{\text{СО}}) &= (\text{В}_{\text{РІРЗ}} - \text{В}_{\text{РІРБ}}) * \text{Ч}_{\text{СОБ}} = (37 \text{ ос.} - 34 \text{ ос.}) * 9168,71 \text{ тис. грн /ос.} = \\ &= 27506,14 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Визначимо вплив зміни продуктивності праці ТОВ «Вінтрест» на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}(\text{ФВ})$):

$$\begin{aligned}\Delta\text{ППП}(\text{В}_{\text{РІР}}) &= \text{В}_{\text{РІРЗ}} * (\text{Ч}_{\text{СОЗ}} - \text{Ч}_{\text{СОБ}}) = 37 \text{ ос.} * (8526,41 \text{ тис. грн /ос.} - 9168,71 \\ &\text{ тис. грн /ос.}) = - 23765,31 \text{ тис. грн}\end{aligned}$$

Визначимо загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\text{ППП}$):

$$\begin{aligned} \Delta\text{ППП} &= \Delta\text{ППП}(\text{Ч}_{\text{CO}}) + \Delta\text{ППП}(\text{В}_{\text{В1Р}}) = \\ &= 27506,14 \text{ тис. грн} - 23765,31 \text{ тис. грн} = 3740,84 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

Як видно з розрахунків, збільшення продуктивності праці позитивно вплинуло на виробництво продукції ТОВ «Вінтрест», збільшення середньооблікової чисельності призвело до збільшення випуску продукції на 27506,14 тис. грн, а зниження продуктивності праці привело до зменшення випуску продукції на 23765,31 тис. грн, що негативно вплинуло на ефективність діяльності підприємства.

Аналіз використання робочого часу

Для аналізу використання робочого часу складають аналітичну таблицю 2.16.

Таблиця 2.16

Використання робочого часу на підприємстві

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і АЗ) (ПП), тис. грн	311736	315477	3741	1,20
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	34	37	3	8,82
3. Кількість людино-годин, відпрацьованих всіма працівниками, людино-годин	70720	77552	6832	9,66
4. Середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником (Ч1р)	2080	2096	16	0,77
5. Продуктивність праці (Вр1р), тис. грн /особу	9169	8526	-642	-7,01
6. Середньогодинний виробіток одного працівника (Вг1р), тис. грн /особу	4,41	4,07	-0,34	-7,72
7. Обсяг виробництва у натуральному виразі, тис. дал	650	659	9	1,38
8. Трудомісткість продукції, люд.-годину/тис. далу	109	118	9	8,16

У звітному році в порівнянні з базисним роком середньооблікова чисельність штатних працівників ТОВ «Вінтрест» збільшилася на 3 особи, середня кількість людино-годин, відпрацьованих одним працівником, збільшилась на 16 годин. В результаті зменшилася продуктивність праці

одну особу на 642,00 тис. грн, що свідчить про зниження ефективності використання робочої сили ТОВ «Вінтрест». Це є негативною тенденцією для підприємства.

Аналіз зміни фонду оплати праці

Величина фонду оплати праці залежить від чисельності персоналу підприємства й середньої заробітної плати одного працівника.

Для аналізу зміни фонду оплати праці складемо аналітичну таблицю 2.17.

Таблиця 2.17

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				ЧСО	ЗП
1	2	3	4	5	6
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн	32218,80	31179,50	-1039,30	2842,84	-3882,14
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (ЧСО), осіб	34,00	37,00	3	2842,84	-
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	947,61	842,69	-104,92	-	-3882,14

Аналіз співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Таблиця 2.18

Співвідношення змін продуктивності праці й середньої заробітної плати

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1. Продуктивність праці, тис. грн/особу	9168,71	8526,41	-642,31	-7,01
2. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн	947,61	842,69	-104,92	-11,07

На тлі зменшення продуктивності праці на 7,01% на підприємстві спостерігається зменшення середньорічної заробітної плати на 11,07%, тобто

зниження темпами швидшими за зниження продуктивності праці. Це позитивний показник, що свідчить про ефективне використання фонду оплати праці.

Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво

Проаналізуємо структуру витрат на виробництво ТОВ «Вінтрест» (табл. 2.19)

Таблиця 2.19

Структура витрат на виробництво ТОВ «Вінтрест»

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	абсолютне, тис. грн	Структури, %
1	2	3	4	5	6	7
1. Матеріальні витрати	220161,80	240932,50	82,00	85,00	20770,70	3,00
2. Витрати на оплату праці	32218,80	31179,50	12,00	11,00	-1039,30	-1,00
3. Відрахування на соціальні заходи	7088,14	6859,49	2,64	2,42	-228,65	-0,22
4. Амортизація	5475,88	1209,00	2,04	0,43	-4266,88	-1,61
5. Інші операційні витрати	3545,00	3270	1,32	1,15	-275,00	-0,17
Всього	268489,62	283450,49	100	100	14960,87	-

З табл. 2.19 видно, що питома вага матеріальних витрат ТОВ «Вінтрест» в базисному році склала 82,00%, а у звітному році збільшилася до 85,00%. Витрати на оплату праці становили 12,00% у базисному році, які зменшилися до 11,00% у звітному році. Амортизація основних фондів складає у базисному та звітному роках відповідно 2,04% та 0,43%. Найбільшу питому вагу у структурі собівартості продукції займають матеріальні витрати.

Проаналізуємо зміну витрат на одну гривню виробленої продукції ТОВ «Вінтрест» (табл. 2.20).

З даних табл. 2.20 можна зробити висновок, що на ТОВ «Вінтрест» у звітному році в порівнянні з базисним роком обсяг виробленої продукції в діючих оптових цінах підприємства збільшився на 3,09%, витрати на виробництво продукції збільшилися на 5,57%.

Таблиця 2.20

Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції ТОВ «Вінтрест»

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
1.Обсяг виробленої продукції в діючих оптових цінах, тис. грн	311736,3	321378,11	9641,81	3,09
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис. грн	268489,62	283450,49	14960,90	5,57
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн (ст.2/ст.1)	0,861	0,882	0,021	2,40

Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році збільшилися на 0,021 копійки та склали 0,882 грн.

Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів і рентабельності

Проаналізуємо рівень і динаміку фінансових результатів ТОВ «Вінтрест» за два роки.

Таблиця 2.21

Фінансові результати ТОВ «Вінтрест»

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	Базисний рік	Звітний рік	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн (2000)	313522,3	320725,9	7203,6	2,30
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн (2050)	187782	204320	16538	8,81
Валовий прибуток, тис. грн (2090)	125740,3	116405,9	-9334,4	-7,42
Інші операційні доходи (2120)	5564	5599	35	0,63
Адміністративні витрати (2130)	50740	55209	4469	8,81
Витрати на збут (2150)	60100	48100	-12000	-19,97
Інші операційні витрати (2180)	10913	11560	647	5,93
Фінансовий результат від операційної діяльності (або збиток)	9551	7135,9	-2415,4	-25,29
Інші доходи (2200+2220+2240)	0	0	0	0
Інші витрати (2250+2255+2270)	0	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	9551,3	7135,9	-2415,4	-25,29
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	8306,3	4379,9	-3926,4	-47,27

З даних табл. 2.21 бачимо, що діяльність ТОВ «Вінтрест» за два роки є прибутковою, при цьому прибуток зменшився з 8306,3 тис. грн у базисному році до 4379,9 тис. грн (на 47,27%) у звітному році. Темпи зростання собівартості (8,81%) випереджають темпи зростання чистого доходу (2,30), що привело до отримання підприємством прибутку.

Визначимо коефіцієнти рентабельності діяльності ТОВ «Вінтрест».

Таблиця 2.22

Показники рентабельності ТОВ «Вінтрест»

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність капіталу, %	4,30	2,22	-2,08
Рентабельність продукції, %	4,42	2,14	-2,28
Рентабельність продаж, %	2,65	1,37	-1,28

З даних табл. 2.22 можна зробити висновки, що операційна та інша діяльність ТОВ «Вінтрест» за два роки є ефективною, про що свідчать позитивні значення всіх показників рентабельності. Однак у звітному році в порівнянні з базисним роком ефективність суттєво знизилася, майже на 50%, та знаходиться на критичному рівні – 1-2%.

Проаналізуємо структуру статей балансу і динаміки змін діяльності ТОВ «Вінтрест» за допомогою складання порівняльного аналітичного балансу.

Таблиця 2.23

Структура балансу ТОВ «Вінтрест»

Стаття балансу	Абсолютні величини, тис. грн		Структура, %		Відхилення		
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	абсолютної величини		у структурі, %
					абсолютне, тис.грн	відносне, %	
Базисний рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	46212,88	37058	28,60	26,80	-9154,88	-19,81	-1,80
2. Оборотні	115396	101234	71,40	73,20	-14162	-12,27	1,80

Стаття балансу	Абсолютні величини, тис. грн		Структура,%		Відхилення		
	на початок	на кінець року	на поча-	на кінець	абсолютної величини		у струк-
активи							
Баланс	161608,88	138292	100	100	-23316,88	-14,43	х
ПАСИВ							
1. Власний капітал	42931	40577	26,56	29,34	-2354	-5,48	2,78
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	118678	97714,6	73,44	70,66	-20963,4	-17,66	-2,78
Баланс	161608,88	138292	100	100	-23316,88	-14,43	х
Звітний рік							
АКТИВ							
1. Необоротні активи	37058	38097	26,80	23,61	1039	2,80	-3,18
2. Оборотні активи	101234	123236,96	73,20	76,39	22002,96	21,73	3,18
Баланс	138292	161333,96	100	100	23041,96	16,66	х
ПАСИВ							
1. Власний капітал	40577	42609	29,34	26,41	2032	5,01	-2,93
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	97714,6	118725	70,66	73,59	21010,4	21,50	2,93
Баланс	138292	161333,96	100	100	23041,96	16,66	х

З таблиці 2.23 видно, що в базисному році капітал ТОВ «Вінтрест» зменшився на 23316,88 тис. грн або на 14,43%. Це викликано зменшенням необоротних активів на 9154,88 тис. грн, або на 19,81% та оборотних активів на 14162,00 тис. грн, або на 12,27%.

В звітному році капітал ТОВ «Вінтрест» збільшився на 23041,96 тис. грн або на 16,66%. Це викликано збільшенням необоротних активів на 1039,00 тис. грн, або на 2,80% та оборотних активів на 22002,96 тис. грн, або на 21,73%. Темп зростання обсягу виробництва ТОВ «Вінтрест» у звітному

році (3,09%) був менший, ніж темп зростання валюти балансу (16,66%), це означає що підприємство неефективно використовує свій капітал.

В структурі пасивів підприємства найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення.

В базисному році власний капітал зменшився на 2354,00 тис. грн, або на 5,48%, а в звітному році власний капітал збільшився на 2032,00 тис. грн, або 5,01%.

Проаналізуємо склад та структуру майна ТОВ «Вінтрест».

Таблиця 2.24

Аналіз складу та структури майна ТОВ «Вінтрест»

Показники	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення		
	На поч. року	На кінець року	На поч. року	На кінець року	Значення		у структурі, %
					абсолютне, тис. грн	відносне, %	
Базисний рік							
1. Необоротні активи	46213	37058	28,60	26,80	-9155	-19,81	-1,80
1.1. Нематеріальні активи	4196	3425	2,60	2,48	-771	-18,37	-0,12
1.2. Основні засоби	42017	33633	26,00	24,32	-8384	-19,95	-1,68
1.3. Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0	0
2. Оборотні активи	115396	101234	71,40	73,20	-14162	-12,27	1,80
2.1. Запаси	29438	22420	18,22	16,21	-7018	-23,84	-2,00
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	34591	37325	21,40	26,99	2734	7,90	5,59
2.3. Кошти	51367	41489	31,78	30	-9878	-19,23	-1,78
2.4. Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	161609	138292	100	100	-23317	-14,43	x
Звітний рік							
1. Необоротні активи	37058	38097	26,80	23,61	1039	2,80	-3,18
1.1. Нематеріальні активи	3425	8563	2,48	5,31	5138	150	2,83

Показники	Абсолютне значення, тис. грн		Структура,%		Відхилення		
	На поч. року	На кінець року	На поч. року	На кінець року	Значення		у структурі,%
					абсолютне, тис. грн	відносне,%	
1.2. Основні засоби	33633	34947	24,32	21,66	1314	3,91	-2,66
1.3. Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0	0
2. Оборотні активи	101234	123237	73,20	76,39	22003	21,73	3,18
2.1. Запаси	22420	28115	16,21	17,43	5695	25,40	1,21
2.2. Поточна дебіторська заборгованість	37325	42985	26,99	26,64	5660	15,16	-0,35
2.3. Кошти	41489	52137	30	32,32	10648	25,66	2,32
2.4. Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	138292	161334	100	100	23042	16,66	x

З даних таблиці 2.24 можна зробити висновки, що у структурі активу ТОВ «Вінтрест» в базисному році найбільшу питому вагу займають оборотні активи – від 71,40% до 73,20% відповідно. У звітному році найбільшу питому вагу також склали оборотні активи, їхня питома вага збільшилася з 73,20% на початку року до 76,39% наприкінці року. У базисному році оборотні активи підприємства зменшилися на 14162,00 тис. грн, а у звітному році збільшилися на 22003,00 тис. грн.

Збільшилася величина необоротних активів у звітному році – на 2,80%, але в базисному році спостерігалось зменшення на 19,81%.

Проаналізуємо джерела фінансових ресурсів ТОВ «Вінтрест».

Таблиця 2.25

Склад та структура джерел фінансових ресурсів ТОВ «Вінтрест»

Стаття пасиву	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення		
	На поч. року	На кінець року	На поч. року	На кінець року	Значення		У структурі, %
					абсолютне, тис. грн	відносне, %	
Базисний рік							
1. Власний капітал (1495)	42931	40577	26,56	29,34	-2354	-5,48	2,78
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)	24300	24300	15,04	17,57	0	0	2,54
1.2. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)	12804	10450	7,92	7,56	-2354	-18,38	-0,37
1.3. Інші джерела власних коштів (1405+1410+1415)	5827	5827	4	4,21	0	0	0,61
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	118678	97715	73,44	70,66	-20963	-17,66	-2,78
3.1. Короткострокові кредити (1600)	67760	36049	41,93	26,07	-31711	-46,80	-15,86
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610 + ... + 1650)	39845	46086	24,66	33,32	6241	15,66	8,67
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660 + ... + 1690)	11073	15580	7	11	4507	40,70	4,41
Баланс	161609	138292	100	100	-23317	-14,43	x
Звітний рік							
1. Власний капітал (1495)	40577	42609	29,34	26,41	2032	5,01	-2,93
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)	24300	24300	17,57	15,06	0	0	-2,51
1.2. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)	10450	12482	7,56	7,74	2032	19,44	0,18
1.3. Інші джерела власних коштів (1405+141+1415)	5827	5827	4	3,61	0	0	-0,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і	97715	118725	70,66	73,59	21010	21,50	2,93

Стаття пасиву	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення		
					Значення		У структ
забезпечення							
3.1. Короткострокові кредити (1600)	36049	48747	26,07	30,21	12698,00	35,22	4,15
3.2. Поточна кредиторська заборгованість (1610 + ... + 1650)	46086	57340	33,32	35,54	11254,40	24,42	2,22
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660 + ... + 1690)	15580	12638	11,27	7,83	-2942,00	-18,88	-3,43
Баланс	138292	161334	100,0	100,0	23042,40	16,66	x

За даними таблиці 2.25 можна зробити висновок, що основним джерелом формування майна ТОВ «Вінтрест» є запозичений капітал. Його частка становить на початок і кінець базисного року та кінець звітного року відповідно 73,44%, 70,66% та 73,59%. У базисному році величина власного капіталу ТОВ «Вінтрест» зменшилася на 2354,00 тис. грн, а у звітному році збільшилася на 2032,00 тис. грн. Величина поточних зобов'язань і забезпечень суттєво змінювалася за рахунок зміни короткострокових кредитів. Ці збільшення відбулися за рахунок збільшення короткострокових кредитів. Це свідчить про ефективне управління власними засобами підприємства.

Фінансовий аналіз ТОВ «Вінтрест»

Аналіз показників, що характеризують фінансову стабільність підприємства

Визначимо коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Вінтрест».

Таблиця 2.26

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності ТОВ «Вінтрест»

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Базисний рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,27	0,29	0,03
Коефіцієнт фінансового ризику	2,76	2,41	-0,36
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,08	0,09	0,16
Звітний рік			

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,29	0,26	-0,03
Коефіцієнт фінансового ризику	2,41	2,79	0,38
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,09	0,11	0,02

З даних таблиці 2.26 бачимо, що у базисному році ТОВ «Вінтрест» використовує переважно запозичені кошти (70% від капіталу підприємства), а у звітному році цей показник зменшується. Наприкінці звітнього року цей показник досягає 74%. Залежність ТОВ «Вінтрест» від залучених коштів свідчить про високий ризик на підприємстві, що показує і високий показник фінансового ризику.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу ТОВ «Вінтрест» свідчить про те, що на покриття потреб у власних оборотних коштах воно використовує тільки запозичений капітал, що підвищує маневреність оборотного капіталу.

Активи та пасиви балансу ТОВ «Вінтрест» групуються за ступенем ліквідності. Складемо аналітичну таблицю для зіставлення підсумків груп активу та пасиву.

Таблиця 2.27

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Вінтрест»

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
Базисний рік							
А1. Найбільш ліквідні активи	51367	41489	П1. Найбільш термінові зобов'язання	50918	61666	449	-20177
А2. Швидко реалізовані активи	34591	37325	П2. Короткострокові пасиви	67760	36049	-33169	1276
А3. Повільно реалізовані активи	29438	22420	П3. Довгострокові пасиви	0	0	29438	22420
А4. Важко реалізовані активи	46212,9	37058	П4. Постійні пасиви	42931	40577	3281,88	-3519

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
Звітний рік							
А1. Найбільш ліквідні активи	41489	52137	П1. Найбільш термінові зобов'язання	61665,6	69978	-20177	-17841
А2. Швидко реалізовані активи	37325	42985	П2. Короткострокові пасиви	36049	48747	1276	-5762
А3. Повільно реалізовані активи	22420	28115	П3. Довгострокові пасиви	0	0	22420	28115
А4. Важко реалізовані активи	37058	38097	П4. Постійні пасиви	40577	42609	-3519	-4512

За даними таблиці 2.27 можна скласти наступну систему нерівностей.

Базисний рік		Звітний рік	
На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
$A1 > П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$
$A2 < П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 < П2$
$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$
$A4 > П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$

Баланси за два роки неможна вважати ліквідними тому що порушені умови ліквідності балансу.

Аналіз фінансових коефіцієнтів ліквідності

Розглянемо значення показників ліквідності ТОВ «Вінтрест».

Таблиця 2.28

Значення коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Вінтрест»

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Базисний рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,972	1,036	0,06
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,724	0,807	0,08
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,433	0,425	-0,01
Звітний рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,036	1,038	0

Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,807	0,801	-0,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,425	0,439	0,01

Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «Вінтрест» обох роках знаходиться в нормі, але все ж таки має тенденцію до збільшення у базисному році. Значення всіх коефіцієнтів проміжної та абсолютної ліквідності даного підприємства не відповідають встановленим нормам.

Отже, можна говорити про покращення фінансового стану ТОВ «Вінтрест» в базисному році, та погіршення в звітному.

Розглянемо основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Вінтрест»

У таблиці 2.29 представлені основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест»

Таблиця 2.29

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Вінтрест»

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тис. дал	1120	1120	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тис. дал	650	659	9	1,38
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,58	0,59	0,01	-
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ): – у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	311736	321378	9642	3,09
- у порівнянних цінах, тис. грн	311736	315477	3741	1,20
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	313522	320726	7204	2,30
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	84916	85206	291	0,34
7. Фондовіддача, грн/грн	3,671	3,703	0,03	0,85
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	108315	112235	3920	3,62
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,89	2,86	-0,04	-1,28
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	34	37	3	8,82
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	9169	8526	-642,31	-7,01
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	268490	283450	14961	5,57

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
- матеріальні витрати	220162	240933	20771	9,43
- витрати на оплату праці	32219	31180	-1039	-3,23
- відрахування на соціальні заходи	7088	6859	-229	-3,23
- амортизація	5476	1209	-4267	-77,92
- інші операційні витрати	3545	3270	-275	-7,76
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,861	0,882	0,02	2,40
14. Матеріалоємність, грн	0,706	0,750	0,04	6,15
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	187782	204320	16538	8,81
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	9551	7136	-2415	-25,29
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	8306	4380	-3926	-47,27
18. Рентабельність продажів, %	4,30	2,22	-2,08	-
19. Рентабельність продукції, %	4,42	2,14	-2,28	-

З даних табл. 2.29 можна зробити висновки, що на ТОВ «Вінтрест» у звітному році в порівнянні з базисним роком збільшився фактичний випуск продукції на 9 тис. дали (1,38%) при незмінній величині виробничої потужності – 1120 тис. дал на рік.

Виробнича потужність використовується даним підприємством у базисному 39% році на та звітному році на 59%.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах ТОВ «Вінтрест» та чистий дохід від реалізації продукції у звітному році збільшився відповідно на 3,09% та 2,3%. Це свідчить про те, що попит на продукцію підприємства повільно збільшується, відбулося збільшення цін на продукцію та спостерігаються тенденції щодо структурних змін у бік випуску більш дешевої продукції.

Показник фондівдачі збільшився з 3,671 грн/грн до 3,703 грн/грн на 0,03 грн (0,85%) та знаходиться на високому рівні. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зменшився на 0,04 обороту (-1,28%) та має значення, властиве виноробній галузі. Це свідчить про те, що ТОВ «Вінтрест» неефективно використовує вкладення в оборотний капітал.

У звітному році у ТОВ «Вінтрест» збільшилася середньооблікова чисельність штатних працівників на 3 особи, при цьому продуктивність праці зменшилася на 642,31 тис. грн на 1 працівника або на 7,01%. На тлі збільшення обсягу виробництва продукції на 3,09% та зменшення фонду оплати праці (3,23%) це недоцільні негативні зміни, які свідчать про неефективне використання фонду оплати праці.

Операційні витрати ТОВ «Вінтрест» на тлі збільшення обсягу виробництва збільшилися у звітному році в порівнянні з базисним роком на 5,57%. Темп зростання операційних витрат є швидшим за темп збільшення обсягу виробленої продукції у діючих цінах (3,09%). Це сприяло збільшенню витрат на 1 грн виробленої продукції на 0,02 копійки. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році склали 0,882 грн.

Діяльність підприємства за два роки є прибутковою. Збільшення витрат на 1 гривню привело до зниження фінансового результату на 2415,00 тис. грн. У звітному році сума чистого прибутку зменшилася на 3926,00 тис. грн та становить 4380,00 тис. грн навпроти чистого прибутку в базисному році 8306,00 тис. грн. Загалом ефективність діяльності ТОВ «Вінтрест» знаходиться на низькому рівні, за усіма показниками окрім фондівіддачі спостерігається тенденція до погіршення. Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно вжиття організаційно-економічних заходів, особливо в сферах виробництва, управління основним та оборотним капіталом, які дозволять повернути ТОВ «Вінтрест» до спрямованості на підвищення економічної ефективності її господарської діяльності.

2.3. Оцінка сучасного стану ринку вина України

Виноробство в Україні має давню історію, особливо в південних регіонах, таких як Одеська, Херсонська та Миколаївська області, а також у Криму. Україна має сприятливі кліматичні умови для вирощування винограду.

Одеська область є лідером за обсягами виробництва. Херсонська та Миколаївська області також мають значний потенціал. Закарпатська область відома своїми унікальними винами.

Галузь переживає період відродження, з'являються нові виноробні, які роблять акцент на якості та унікальності продукції. Українські вина починають здобувати визнання на міжнародних конкурсах. Війна завдала значних збитків галузі, особливо на півдні України.

Обсяги виробництва вина в Україні залежать від багатьох факторів, включаючи погодні умови, економічну ситуацію та інвестиції в галузь. Через війну, обсяги виробництва значно зменшились. Наразі важко дати точні цифри, так як багато підприємств розташовані в зоні бойових дій.

Галузь зазнала серйозних втрат через війну, особливо в південних регіонах, де розташовані основні виноградники. Однак, винороби продовжують працювати, шукаючи нові ринки збуту та адаптуючись до складних умов. Спостерігається тенденція до розвитку онлайн-продажів та доставки вина. На 2024 рік прогнозувалося поступове відновлення галузі, за умови стабілізації ситуації в країні.

Сегментування українського ринку виноробних виробів представлено в таблиці 2.30.

Таблиця 2.30

Сегментування українського ринку виноробних виробів

За типом вина	Тихі вина (червоні, білі, рожеві) Ігристі вина (шампанське, ігристі вина інших типів) Десертні вина (портвейн, кагор)
За ціновою категорією	Економ-сегмент Середній сегмент Преміум-сегмент
За регіоном походження	Вина з Одеської області Вина з Херсонської області Вина з Закарпатської області.
За сортом винограду	Вина з автохдалх сортів (одеський чорний, тельгі курук) Вина з міжнародних сортів (каберне совіньйон, мерло, шардоне)

Методом опитування було створено портрет споживача виноробних виробів. Він складається з наступних характеристик.

1. Споживачі вина в Україні стають більш вимогливими до якості продукції.
2. Зростає інтерес до українських вин та винного туризму.
3. Молодь все більше цікавиться винною культурою.
4. Споживачі цінують зручність покупки та доставки вина.
5. Люди, які цікавляться гастрономічною культурою.
6. Люди, які цікавляться історією та традиціями.

Виноробна галузь України має значний потенціал для розвитку. Незважаючи на складні умови, українські винороби продовжують працювати, створюючи якісні та унікальні вина.

Виноробна галузь України представлена різноманітними гравцями, від великих підприємств з довгою історією до невеликих крафтових виноробень. Ось деякі з основних учасників ринку вина України.

1. Великі підприємства. Ці підприємства мають значні виробничі потужності та широкий асортимент продукції. Вони часто орієнтовані на масове виробництво та дистрибуцію.

1. «Одеський коньячний завод «Шустов».
2. «Болградський виноробний завод».

2. Крафтові виноробні. Ці виноробні роблять акцент на якості та унікальності продукції. Вони часто використовують автохтонні сорти винограду та традиційні методи виноробства.

1. «Виноробне господарство князя М. П. Трубецького».
2. «Виноробня «Бейкуш».
3. ТМ «Вина Гулієвих».

3. Інші важливі аспекти. Також варто відзначити зростаючу роль малих виноробів, які активно розвивають винний туризм і популяризують українські вина.

1. Важливим є розвиток винних фестивалів, виставок, семінарів. Це сприяє популяризації Українського вина.

2. Важливим є розвиток експортного потенціалу. Команда Wines of Ukraine гідно презентує вина на міжнародних конкурсах.

Потрібно зазначити, що галузь постійно розвивається, з'являються нові гравці та змінюються ринкові тенденції.

Після початку війни 2022 року ринок вина в Україні зазнав значних змін. Імпорт із країн, як-от Грузія, Аргентина, Вірменія, США, Чилі, Австралія, Нова Зеландія та Південна Африка, знизився через обмеження логістичних ланцюжків і платоспроможності українських споживачів.

У 2023 році ринок вина в Україні почав поживавлюватися завдяки збільшенню виробництва та експортно-імпорتنих операцій, зокрема з країн Європи. Порівняно з 2022 роком, у 2023 році темп приросту часток імпорту з Італії та Іспанії збільшився на понад 30%, у той час як Франції – на понад 50%, а Німеччини – на понад 70%. Зміни в логістичних процесах прискорилися, з'явилися нові склади на більш захищених територіях, що дало змогу розширити можливості доставки замовлень. Обсяги поставок і реалізації збільшилися, зокрема через збільшення кількості магазинів і впровадження цікавих пропозицій та лояльних цінових програм.

У 2023 році в Україні спостерігалось значне зростання імпорту білих вин, зокрема з Рейнгау, Долини Луари, Лаціо, Трентіно, Альто Адідже, Вельдепенас, Мадейри, Мускатель де Сетубал і Марсали. При цьому споживачі виявили інтерес до вітчизняних вин, що й позначилося на попиті українських вин на просторах мережі «ROZETKA».

Помітний спад імпорту спостерігався у вин з Наварри та Валенсії. Збільшення споживання білих вин може бути пов'язане зі зростанням інтересу до здорового способу життя, оскільки біле вино сприймається як менш потенційно шкідливе через меншу кількість таніну. Також, споживачі виявляють більшу схильність до імпортних вин, оскільки асоціюють їх з

високою якістю та надійністю, а також через активний розвиток винної культури в Україні, що включає проведення винних заходів та дегустацій.

Останніми роками в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості малих виробництв виноробної продукції. У 2013 році малих виробництв налічувалося близько 100, у 2018 році – 52, а у 2023 році – лише 26. Станом на 2023 рік, в Україні налічується 144 виноробних підприємства, зокрема 29 малих виробників виноробної продукції.

Виробництво вина в Україні 2022 року становило 55 млн л, що менше, ніж 2021 року. Внаслідок початку повномасштабного вторгнення і бойових дій на території країни, більша частина південних територій, де також знаходилися і виноградники – виявилася замінована. У 2022 році, виноробня «Олівія» і «Таїрове Вайнері», що розташовані на березі Дніпро-Бузького лиману, опинилися біля лінії фронту, а також постраждали і виноградники компанії «Graevo», що знаходилися поблизу Запорізької АЕС та перебувають в окупації.

У виноробів виникли проблеми через пошкодження та знищення потужностей, ускладнення логістики та пошкодження систем зберігання, оскільки ланцюжок поставок сировини та готової продукції було порушено. Наприклад, у березні 2022 року було знищено головний склад імпортера вин «Good Wine», де зберігалось 1,6 млн пляшок вина, з яких 15 тис. були об'єктами колекціонування. У наслідок обстрілів у 2023 році на виноробні «Falko Winery», що розташована в Миколаївській області, було зафіксовано пошкодження виноградників і виробничого цеху.

Оціночна ємність українського ринку вина в грошовому вираженні у 2023 році становила понад 200 млн дол. США, проте цей показник все ще менший за ємність ринку до початку повномасштабного вторгнення. Зниження експорту в грошах у 2023 році порівняно з 2021 роком відбулося за рахунок збільшення частини експорту виноматеріалів, які у 2023 році склали понад 70% від загального обсягу поставок.

Таблиця 2.31

Ємність ринку вина в Україні, в грошовому вираженні, млн дол. США

Показник	2021	2022	2023
Ємність ринку	332,2	174,0	232,0
Темп приросту, %	-	-47,5	33,3

Тим часом загальна ємність ринку вина у 2023 році зросла на 8,5% порівняно з 2022 роком, особливо завдяки розбудові потужностей у Західній Україні, де розташований один із найбільших виробників вина «COTNAR».

Для підтримки цього розвитку та стимулювання галузі, у 2023 році у Верховній Раді України було ухвалено законопроект № 9030, який спрощує господарську діяльність малих підприємств виноробної продукції. Основна мета закону – зменшення бюрократичних перешкод для малих виробників шляхом скасування необхідності отримувати ліцензії на виробництво алкогольних напоїв, а також забезпечення їм доступу до української сировини для виробництва вина.

Закон також дає можливість малим виробникам брати участь у державних програмах підтримки, як-от «Доступні кредити 5-7-9» та грантова програма «єРобота», що сприятиме збільшенню площ вирощування винограду та розвитку крафтового виробництва вина.

Додатково, у січні 2024 року готувався до другого читання законопроект №9139 «Про виноград і продукти виноградарства», який передбачає впровадження європейських стандартів у виноробній галузі. Зокрема, він регламентує створення виноградарсько-виноробного реєстру, який міститиме інформацію про виробників та обсяги виробництва вина, що сприятиме більшій прозорості та контролю в галузі. Наразі проект закону на розгляді.

Станом на 2023 рік, частка імпорту в натуральних показниках на українському ринку вина становить понад 50%. Ця тенденція до зростання частки імпорту є результатом зменшення виробництва внаслідок війни та скорочення кількості малих виробництв виноробної продукції.

Переважання імпорту над експортом відображає недостатню розвиненість галузі та важливість її стимулювання з боку держави.

Щодо структури імпорту, у 2023 році червоні вина становили приблизно 60% від загального обсягу імпортованого вина, що свідчить про високу популярність цього виду серед українських споживачів. Тихі вина становили найбільшу частку в структурі імпорту – 62,9%, що також свідчить про їхню популярність. Ігристі вина становили 26,4%, тоді як вермут і портвейн становили менші частки – 5,9% і 4,7% відповідно.

Що стосується експорту, також переважають червоні вина, що пов'язано з традиціями вирощування винограду в Україні. Одеська область спеціалізується на червоних винах, тоді як Закарпаття – на білому винограді. У 2023 році понад 50% виноробства України концентрувалося в Одеській області.

У 2022 році, після початку повномасштабної війни, виникло скорочення споживання та виробництва алкогольних напоїв. Продажі спиртних напоїв знизилися щонайменше на третину, а в деяких категоріях це зменшення становило більше 50%. Основною причиною цього стала заборона на вживання алкоголю, а потім обмеження його продажу впродовж дня.

У січні-червні 2022 року українці купили пива на 6,8 млрд грн, що менше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Продажі горілки та вина впали майже на 60%, а коньяку приблизно на 70%.

Спад продажів пояснюється кількома причинами. По-перше, з кінця лютого до початку квітня 2022 р. продаж алкоголю був заборонений. Навіть після зняття заборони, деякі обмеження на продаж алкоголю залишилися в силі, що також призвело до подальшого зниження споживання.

Основна масова аудиторія алкогольних напоїв, зокрема вин, в Україні – працездатне населення, яке, в основному, може відвідувати магазини лише після закінчення робочого дня. Це призвело до зменшення імпульсивних

придбань алкоголю. Наприклад, у 2022 році, у «GoodWine» зазначили, що у серпні середній чек у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року впав на 10%, а кількість клієнтів – на 15%.

Змінилася також економічна поведінка українців, які зараз стежать за меншими витратами та шукають більш доступні товари. Зниження купівельної спроможності населення негативно позначилося на споживанні вина. Оскільки вино не є продуктом першочергової потреби, його продажі відчутно знизилися. Додатково, логістичні проблеми стали ще однією складністю, що ускладнює формування необхідних запасів та асортименту.

Наслідком початку війни також стало зменшення основних споживачів вина. Станом на червень 2023 року, за кордоном перебували понад 8 млн українців, серед яких більшість – жінки.

У травні 2023 року, Українським інститутом майбутнього, задля оцінки емоційно-психологічного стану українців під час війни з росією, було проведено опитування згідно з яким, понад 80% респондентів вживає алкогольні напої. З опитуваних, більше 50% п'є алкоголь кілька разів на місяць, 15% – декілька разів на тиждень, в той час як 3% – щодня. Серед основних причин вживання алкогольних напоїв – відпочинок, відновлення сил.

За даними операторів ринку, сучасною тенденцією є те, що українці почали більше вживати сухі вина, і все менше – напівсолодкі, як це було 20 років тому. Взимку п'ють більше червоних, влітку – більше білих. Найбільш популярні вина – французькі та італійські.

Ринок вина в Україні є достатньо залежним від світових тенденцій та зовнішніх факторів, які можуть як уповільнювати, так і стимулювати розвиток цієї галузі. Прогнозується, що у 2024-2025 роках зросте попит на білі тихі вина, які вважаються легшими, освіжаючими та здоровішими порівняно з червоними сортами. Особливо біле сухе вино має великий попит

у світі, і ця тенденція може також виявити свій вплив на український ринок вина.

Стан ринку вина у 2024-2025 роках безпосередньо залежатиме від розвитку подій на фронті та ступеня бойових дій та обстрілів України. За умови завершення війни у 2024 році передбачається розблокування портів, що призведе до відновлення поставок вина від основних торгових партнерів України, що може стати стимулом для збільшення обсягів імпорту вин.

При оптимістичному розвитку подій, що передбачає звільнення окупованих територій України, зокрема тих, де розташовувалися великі виноградники, наприклад, виноградники компанії «Graevo», прогнозується поживлення галузі, яке дозволить з часом наростити виробництво до довоєнного рівня. Також не менш важливим фактором розвитку ринку вина є повернення з-за кордону принаймні 30% повнолітнього населення, яке виїхало після 24.02.2022 року, зокрема жінок, які є потенційними споживачами алкогольної продукції.

Песимістичний сценарій базується на посиленні впливу негативних факторів на розвиток галузі та характеризується, перш за все, вирівнюванням попиту на алкогольні напої та усуненням споживчих переваг на слабші, або навпаки міцні напої. Не менш важливим фактором впливу в песимістичному прогнозі є погіршення політичної ситуації, посилення міграції і як наслідок втрата більшої частини цільової аудиторії.

Також причинами зниження інтенсивності зростання винної галузі України можуть бути такі чинники.

1. Погіршення зовнішньої кон'юнктури – зниження попиту на основні позиції українського експорту, зниження світових цін на них, зростання рівня конкуренції на міжнародному ринку, зниження економічного зростання країн-споживачів;

2. Окупація більшої кількості територій, зокрема південних, які безпосередньо спеціалізуються на виробництві вина;

3. Зниження купівельної спроможності населення внаслідок війни, особливо в низькому та середньому ціновому сегменті. Йдеться про сегмент ринку вина вартістю близько 50 грн. На думку експертів, покупець, який купував вино тричі на місяць, тепер робить це один раз на 30 днів;

4. Зростання імпорту вина. Через війну прямого імпорту великими мережами споживачеві став доступний величезний асортимент імпортних (іспанських, італійських, чилійських та інших.) вин за доступними цінами [53].

Після початку повномасштабного вторгнення, у 2022 році, ринок вина, в тому числі імпорт змінювався під впливом зовнішніх обставин. Насамперед, внаслідок переформатування логістичних ланцюжків, заборони морських перевезень та зменшення купівельної спроможності українців, значно знизилась об'єми імпорту вин з Грузії, Аргентини, Вірменії, США, Чилі, Австралії, Нової Зеландії та Південної Африки.

У 2023 році ринок вина в Україні почав проявляти певні ознаки пожвавлення, що було результатом не лише зростання виробництва, але й активізації експортно-імпортних операцій. Основна увага в імпорті в цей період була спрямована на країни Європи, які зуміли істотно збільшити свої частки у загальній структурі імпорту в Україну.

Початок повномасштабної війни суттєво змінив економічну поведінку українського населення, яке тепер активно стежить за зменшенням витрат та шукає доступніші товари. Зменшення купівельної спроможності населення негативно вплинуло на споживання вина, оскільки цей продукт не є першочерговою потребою. Це призвело до помітного зниження обсягів його продажів. Додатково, логістичні проблеми стали ще однією складністю, що ускладнює формування необхідних запасів та асортименту.

Наслідком початку війни також стало і зменшення основних споживачів вина. Станом на червень 2023 року, за кордоном перебували

фактично 20% від кількості населення, яка було зафіксоване до 24 лютого 2022 року, а саме: понад 8 млн українців, серед яких більшість – жінки [54].

Проведемо стратегічний аналіз виробництва вина в сучасних умовах.

SWOT-аналіз є універсальним методом стратегічного менеджменту, що дозволяє структурувати оцінку чотирьох важливих категорій: сильні сторони (внутрішні переваги), слабкі сторони (внутрішні недоліки), можливості (зовнішні сприятливі фактори) та загрози (зовнішні несприятливі фактори). Цей аналіз дозволяє поглиблено зрозуміти внутрішні ресурси та обмеження, а також зовнішнє середовище, в якому діє суб'єкт аналізу, що є критично важливим для формування обґрунтованих рішень і розробки стратегічного плану, який оптимізує використання потенціалу та нівелює можливі негативні впливи [55].

Проведемо SWOT-аналіз для проєкту впровадження інноваційної технології виробництва вина.

Таблиця 2.32

SWOT-аналіз проєкту впровадження інноваційної технології

виробництва вина*

<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	<i>Слабкі сторони (Weaknesses)</i>
<p>1) Кліматичні умови: Україна має сприятливі кліматичні умови для вирощування винограду, особливо в південних регіонах.</p> <p>2) Традиції виноробства: Україна має багаті традиції виноробства, особливо в Одеській, Херсонській та Миколаївській областях.</p> <p>3) Розвиток крафтового виноробства: З'являється все більше малих виноробень, які виробляють якісні та унікальні вина.</p> <p>4) Потенціал винного туризму: Україна має великий потенціал для розвитку винного туризму, який може залучити як внутрішніх, так і іноземних туристів.</p> <p>5) Наявність автохтонних сортів: Україна має унікальні автохтонні сорти винограду, які можуть стати основою для створення</p>	<p>1) Недостатнє фінансування: Галузь потребує значних інвестицій у модернізацію обладнання та розвиток виноградників.</p> <p>2) Нестабільна економічна ситуація: Економічна нестабільність в країні ускладнює розвиток галузі.</p> <p>3) Недостатній маркетинг: Українські вина потребують більш активного маркетингу для популяризації на внутрішньому та зовнішньому ринках.</p> <p>4) Вплив війни: Війна завдала значних збитків галузі, особливо на півдні України, де розташовані основні виноградники.</p> <p>5) Застаріле обладнання: Частина виробництва використовує застаріле обладнання.</p>

оригінальних вин.	
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<p>1) Зростання внутрішнього ринку: Зростає інтерес українців до якісних вітчизняних вин.</p> <p>2) Розвиток експорту: Українські вина мають потенціал для експорту до країн Європи, Азії та Північної Америки.</p> <p>3) Винний туризм: Розвиток винного туризму може залучити більше туристів та збільшити продажі вина.</p> <p>4) Використання автохтонних сортів: Використання автохтонних сортів винограду, для виробництва унікальних вин.</p> <p>5) Он-лайн продажі: Розвиток он-лайн продажів, та доставки вина.</p> <p>6) Вихід на нові ринки: новий вид продукції дасть можливість зайняти нішу на своєму ринку, чи вийти на новий ринок</p>	<p>1) Конкуренція з імпортними винами: Українські вина конкурують з імпортними винами, які часто мають більш відомі бренди та ширший асортимент.</p> <p>2) Зміна клімату: Зміна клімату може негативно вплинути на врожайність винограду.</p> <p>3) Економічна нестабільність: Подальша економічна нестабільність, може негативно вплинути на розвиток галузі.</p> <p>4) Військові дії: Подальші військові дії, можуть знищити виноградники та виробництва.</p>

*Джерело: складено автором

SWOT-аналіз виноробної галузі України дозволяє оцінити її поточний стан та визначити стратегічні напрямки розвитку.

Цей SWOT-аналіз показує, що виноробна галузь України має як сильні сторони, так і слабкі. Для успішного розвитку галузі необхідно використовувати можливості та мінімізувати загрози.

PEST-аналіз – це методологія стратегічного менеджменту, яка дозволяє підприємствам зрозуміти та оцінити вплив макроекономічних факторів на їхню діяльність. Аббревіатура розшифровується як Політичні (державна політика, законодавство, стабільність уряду), Економічні (темпи зростання економіки, інфляція, обмінні курси, доходи населення), Соціальні (демографія, культурні тренди, зміни способу життя) та Технологічні (інновації, автоматизація, розвиток інфраструктури) фактори. Проведення PEST-аналізу допомагає ідентифікувати потенційні можливості та загрози, що виникають із зовнішнього середовища, і є основою для прийняття ефективних довгострокових рішень, особливо при виході на нові ринки або розробці нових продуктів. [56].

Проведемо PEST-аналіз для проєкту впровадження інноваційної технології виробництва вина.

Таблиця 2.33

**PEST-аналіз проєкту впровадження інноваційної технології
виробництва вина***

<i>1. Політичні фактори (Political)</i>	<i>2. Економічні фактори (Economic)</i>
<p>Військові дії:</p> <ul style="list-style-type: none"> – війна в Україні має руйнівний вплив на виноробну галузь, особливо в південних регіонах, де розташовані основні виноградники; – вплив на логістику, експорт, та на загальну можливість ведення бізнесу. <p>Державна підтримка:</p> <ul style="list-style-type: none"> – потреба в державній підтримці для відновлення та розвитку галузі; – законодавчі зміни щодо оподаткування, ліцензування та регулювання виноробства. <p>Міжнародні відносини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – угоди про вільну торгівлю з ЄС та іншими країнами відкривають нові можливості для експорту українських вин. 	<p>Економічна нестабільність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – економічна нестабільність в країні впливає на купівельну спроможність населення та інвестиції в галузь; – інфляція та ріст цін. <p>Курс валют:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коливання курсу валют впливають на вартість імпортного обладнання та експортні ціни. <p>Інвестиції:</p> <ul style="list-style-type: none"> – потреба в інвестиціях для модернізації обладнання та розвитку виноградників; – пошук інвесторів.
<i>3. Соціальні фактори (Social)</i>	<i>4. Технологічні фактори (Technological)</i>
<p>Зростання інтересу до українських вин:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зростає інтерес українців до якісних вітчизняних вин та винного туризму. <p>Зміна споживчих уподобань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зростає попит на екологічно чисті та органічні вина; – розвиток культури споживання якісних вин. <p>Винний туризм:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток винного туризму, як способу популяризації продукції. 	<p>Модернізація виробництва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – впровадження сучасних технологій виноробства для підвищення якості продукції. <p>Розвиток онлайн-продажів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток онлайн-продажів та доставки вина. <p>Інновації у виноградарстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використання сучасних технологій у виноградарстві, для збільшення врожайності.

*Джерело: складено автором

PEST-аналіз виноробної галузі України дозволяє оцінити вплив зовнішніх факторів на її розвиток. Цей PEST-аналіз показує, що виноробна галузь України стикається з численними викликами, але також має значний потенціал для розвитку.

Таким чином в галузі спостерігаються такі тенденції: розвиток крафтового виноробства, використання автохтонних сортів винограду, зростання винного туризму, підвищення якості продукції.

Обсяги виробництва вина в Україні залежать від погодних умов та економічної ситуації. Спостерігається тенденція до зменшення обсягів виробництва масових вин та збільшення виробництва якісних вин.

Українські вина експортуються до країн Європи, Азії та Північної Америки. Експортний потенціал галузі зростає.

Галузь потребує значних інвестицій у модернізацію обладнання та розвиток виноградників. З'являються нові інвестори, зацікавлені у розвитку виноробства в Україні.

Внутрішній ринок вина в Україні зростає, з'являється більше спеціалізованих винних магазинів та ресторанів.

Висновки за розділом 2

ТОВ «Вінтрест» є одним з лідерів виробництва вина національного рівня й це не безпідставно, тому що підприємство має власні виноградники, використовується для виготовлення продукції винятково натуральна сировина, тільки завдяки цьому гарантується безперебійне виробництво й найвища якість продукції.

Фінансово-економічний аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» за два роки показав, що на ТОВ «Вінтрест» у звітному році в порівнянні з базисним роком збільшився фактичний випуск продукції на 9 тис. дал (1,38%) при незмінній величині виробничої потужності – 1120 тис. дал на рік.

Виробнича потужність використовується даним підприємством у базисному 39% році на та звітному році на 59%.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах ТОВ «Вінтрест» та чистий дохід від реалізації продукції у звітному році збільшився відповідно

на 3,09% та 2,3%. Це свідчить про те, що попит на продукцію підприємства повільно збільшується, відбулося збільшення цін на продукцію та спостерігаються тенденції щодо структурних змін у бік випуску більш дешевої продукції.

Показник фондівдачі збільшився з 3,671 грн/грн до 3,703 грн/грн на 0,03 грн (0,85%) та знаходиться на високому рівні. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зменшився на 0,04 обороту (-1,28%) та має значення, властиве виноробній галузі. Це свідчить про те, що ТОВ «Вінтрест» неефективно використовує вкладення в оборотний капітал.

У звітному році у ТОВ «Вінтрест» збільшилася середньооблікова чисельність штатних працівників на 3 особи, при цьому продуктивність праці зменшилася на 642,31 тис. грн на 1 працівника або на 7,01%. На тлі збільшення обсягу виробництва продукції на 3,09% та зменшення фонду оплати праці (3,23%) це недоцільні негативні зміни, які свідчать про неефективне використання фонду оплати праці.

Операційні витрати ТОВ «Вінтрест» на тлі збільшення обсягу виробництва збільшилися у звітному році в порівнянні з базисним роком на 5,57%. Темп зростання операційних витрат є швидшим за темп збільшення обсягу виробленої продукції у діючих цінах (3,09%). Це сприяло збільшенню витрат на 1 грн виробленої продукції на 0,02 копійки. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році склали 0,882 грн.

Діяльність підприємства за два роки є прибутковою. Збільшення витрат на 1 гривню привело до зниження фінансового результату на 2415,00 тис. грн. У звітному році сума чистого прибутку зменшилася на 3926,00 тис. грн та становить 4380,00 тис. грн навпроти чистого прибутку в базисному році 8306,00 тис. грн. Загалом ефективність діяльності ТОВ «Вінтрест» знаходиться на низькому рівні, за усіма показниками окрім фондівдачі спостерігається тенденція до погіршення. Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно вжиття організаційно-економічних

заходів, особливо в сферах виробництва, управління основним та оборотним капіталом, які дозволять повернути ТОВ «Вінтрест» до спрямованості на підвищення економічної ефективності її господарської діяльності.

SWOT-аналіз виноробної галузі показав, що виноробна галузь України має як сильні сторони, так і слабкі. Для успішного розвитку галузі необхідно використовувати можливості та мінімізувати загрози.

PEST-аналіз виноробної галузі України дозволив оцінити вплив зовнішніх факторів на її розвиток. Цей PEST-аналіз показав, що виноробна галузь України стикається з численними викликами, але також має значний потенціал для розвитку.

В галузі спостерігаються такі тенденції: розвиток крафтового виноробства, використання автохтонних сортів винограду, зростання винного туризму, підвищення якості продукції.

РОЗДІЛ 3
ОБГРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО
ПРОЄКТУ ТОВ «Вінтрест»

3.1. Розрахунок зміни повної собівартості нового продукту

Маркетинговий аналіз ринку показав, що ринок вина забезпечить попит на новий вид продукції «Вермут різний» у розмірі 100000 дал виробництва ТОВ «Вінтрест».

Визначимо повну собівартість 1 дал вермуту за статтями калькуляції.

Стаття 1. «Сировина й основні матеріали за винятком зворотних
 відходів»

Нормативна рецептура вермуту та калькуляція 1 дал продукції представлена у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Розрахунок вартості сировини й основних матеріалів на виробництво 1
 дал продукту «Вермут різний»**

Найменування сировини	Витрати на 1 дал вермуту, кг (л)	Ціна 1 од. сировини, грн	Вартість сировини, грн
Виноматеріал	9,00	41,00	369,00
Спирт	1,12	120,00	134,40
Ароматична сировина	2,40	90,00	216,00
Активоване вугілля	0,273	120,00	32,76
Цукор	0,75	90,00	67,50
УСЬОГО	x	x	819,66
2. Транспортно-заготівельні витрати на сировину - 2%	x	x	16,39
УСЬОГО ВИТРАТИ НА СИРОВИНУ	x	x	836,05

Стаття 2. «Тара й упакування»

Таблиця 3.2

Розрахунок вартості статті калькуляції «Тара й упакування»

Вид матеріалу	Норма витрат на 1 дал	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн
Пляшка (1 л)	10	22	220
Пробка	10	3,6	36
Етикетка	10	1,5	15
Гофрокороб	1	20	20
Бій пляшок (% від вартості пляшки)	0,01%	х	0,22
Усього			291,22

Стаття 3. «Паливо та енергія на технологічні цілі»

Таблиця 3.3

Розрахунок вартості статті калькуляції «Паливо й енергія на технологічні цілі»

Вид матеріалу	Норма витрат на 1 дал	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн
Електроенергія, кВт	6,16	4,32	26,61
Вода, м ³ /год.	0,21	35,16	7,38
Усього	х	х	33,99

Стаття 4. Заробітна плата основних виробничих робітників

Фонд робочого часу на 2025 рік складає 2088 годин. Виробнича потужність підприємства складає 11200 дал/рік. Поточну лінію з виробництва вермуту обслуговують 4 робітники 5-го розряду. Годинна тарифна ставка робітника 5-го розряду – 24,05 грн / год.

Витрати на заробітну плату за відрядною системою оплати праці розраховуємо через визначення розцінки за одинцю виробленої продукції за формулою:

$$\text{Розцінка} = Нч * \sum_{i=1}^n ГТС_i * К_{прац._i} * К_{дзп} * К_d, \quad (3.1)$$

де Нч – норма часу на виробництво 1 одиниці продукції, годин,
 ГТС_i – годинна тарифна ставка і-го розряду, грошових одиниць;
 Кпрац. – кількість працівників, які працюють на виробничій лінії, осіб;

$$\sum_{i=1}^n \text{ГТС}_i * \text{Кпрац.}_i = \text{Кпрац.1} * \text{Тариф1} + \text{Кпрац.2} * \text{Тариф2} + \text{Кпрац.n} * \text{Тариф n}; \quad (3.2)$$

ОВнат. – річний обсяг випуску продукції, натуральних одиниць;
 Кдзп – коефіцієнт додаткової заробітної плати (пропонується 1,22);
 Кд – коефіцієнт доплат (пропонується 1,15).

Норму часу визначаємо за формулою:

$$\text{Нч} = \text{Річний фонд робочого часу} / \text{Виробнича потужність} \quad (3.3)$$

Визначимо норму часу на виробництво 1 дал соку за формулою 3.3:

$$\text{Нч} = 2088 \text{ г.} / 100000 \text{ дал} = 0,021 \text{ год.} / \text{дал}$$

Розцінка за 1 дал продукції з урахуванням тарифної ставки на 2025 р. складе (за формулою 3.1):

$$\begin{aligned} \text{Розцінка} &= 0,021 \text{ год.} * 24,07 \text{ грн} / \text{год.} * 4 \text{ роб.} * \\ &* 1,22 * 1,15 = 2,82 \text{ грн} / \text{дал} \end{aligned}$$

Стаття 5. Відрахування на соціальні заходи на заробітну плату працівників, які працюють на виробничій лінії (ЄСВ)

Єдиний соціальний внесок складає 22% від фонду заробітної плати та на 1 т продукції складе:

$$\text{ЄСВ} = 2,82 \text{ грн} * 0,22 = 0,62 \text{ грн}$$

Стаття 6. Витрати на збут

Витрати, пов'язані зі збутом нової продукції плануються в розмірі 2% від виробничої собівартості й складуть:

$$\text{Витрати на збут} = 1164,21 \text{ грн} * 0,02 = 23,29 \text{ грн}$$

Стаття 7. Відсотки за кредитом

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів у звітному склав 0,73 обороти.

$$\Delta \Delta_{\text{Кр.К}} = \Delta \text{СВ} / \text{Коб.об.к} \quad (3.4)$$

$\Delta \text{СВ}$ – зміна повної собівартості продукції в результаті реалізації проекту, грош. од.;

Коб.об.к – коефіцієнт оборотності оборотних коштів періоду, що передуює періоду, який планується.

Для розрахунку суми відсотків за кредитом спочатку визначимо потребу проекту у кредитних коштах за формулою 3.4:

$$\Delta_{\text{Кр.К}} = 118800,03 \text{ тис. грн} / 2,86 \text{ об.} = 41573,12 \text{ тис. грн}$$

Визначимо суму відсотків за кредитом, яка включається до складу собівартості виробленої продукції.

Розрахунок суми відсотків за кредитом наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок потоку платежів за кредитом

Показник	Роки			Сума, тис. грн
	0	1	2	
Сума кредиту, тис. грн		41573,12		
Виплата тіла кредиту, тис. грн		20786,56	20786,56	41573,12
Непогашений залишок, тис. грн	41573,125	20786,56	0,00	
Відсоток за кредит, тис. грн		10393,28	5196,64	15589,92
Щорічні платежі за кредитом з виплатою відсотку на непогашений залишок, тис. грн		31179,84	25983,20	57163,05

3.2. Калькулювання витрат на одиницю продукції та розрахунок повної собівартості за проектом

У таблиці 3.5 представлено повну собівартість 1 дал річного обсягу виробництва продукції.

Таблиця 3.5

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію продукту «Вермут різний» та розрахунок повної собівартості за проектом

№ з/п	Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 дал, грн	Витрати на весь обсяг додаткової продукції, тис. грн*
1	Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	836,05	83605,32
2	Тара, упакування й допоміжні матеріали	291,22	29122,00
3	Паливо й електроенергія на технологічні цілі	33,99	3399,48
	Матеріальні витрати всього	1161,27	116126,80
4	Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	2,82	281,81
5	Відрахування на соціальні заходи	0,62	62,00
	Виробнича собівартість	1164,71	116470,61
6	Витрати на збут	23,29	2329,41
	Повна собівартість	1188,00	118800,03
7	Відсотки за кредитом	155,90	15589,92
	Повна собівартість з відсотками за кредитом	1343,90	134389,95
	Оптова ціна 1 одиниці (дал) додаткової продукції, тис. грн **		1,34

* Витрати на весь обсяг додаткової продукції визначаються як здобуток витрат на 1 одиницю додаткової продукції у грошовому виразі та додаткового обсягу випуску продукції у натуральному виразі

** Оптова ціна 1 одиниці додаткової продукції визначається за повною собівартістю з відсотками за кредит за формулою:

Оптова ціна 1 одиниці додаткової продукції =

$$= \text{Повна собівартість з відсотками за кредитом} * \left(1 + \frac{\text{Відсоток рентабельності}}{100\%}\right) \quad (3.5)$$

За комбінованим вартісно-ринковим методом ціноутворення визначено, що з метою забезпечення конкурентоздатності нового виду продукції на ринку рентабельність продукції складає 100% від собівартості додаткового обсягу випуску продукції.

Визначимо оптову ціну одиниці продукції без ПДВ за формулою 3.5:

$$\text{Оптова ціна 1 дал} = 134389,95 * 1,3 = 1747,07 \text{ грн.}$$

3.3. Розрахунок грошових потоків від проєкту

Потреба в оборотних коштах визначається за формулою:

$$\Delta\text{Об.К} = \Delta\text{СВ} / \text{Коб.Об.К} \quad (3.6)$$

$\Delta\text{СВ}$ – зміна повної собівартості продукції з урахуванням відсотків за кредитом в результаті реалізації проєкту, грош. од.;

Коб.Об.К – коефіцієнт оборотності оборотних коштів періоду, що передує періоду, який планується.

Визначимо величину інвестицій у проєкт (відтік коштів), які будуть спрямовані на поповнення оборотних коштів підприємства за формулою 3.6.

$$\Delta\text{Об.К} = 134389,95 \text{ тис. грн} / 2,86 \text{ об.} = 47028,69 \text{ тис. грн.}$$

Для розрахунку формування грошового потоку від інвестиційної діяльності складемо таблицю 3.6.

Таблиця 3.6

**Формування операційного грошового потоку від проєкту
(приплив коштів), тис. грн**

Склад грошового потоку	Період реалізації проєкту, роки	
	0	1
<i>Зміна поточних витрат, у т. ч.:</i>		
Матеріальні витрати всього	116126,80	116126,80
в тому числі		
<i>Зміна витрат на сировину</i>	83605,32	83605,32
<i>Зміна витрат на тару та допоміжні матеріали</i>	29122,00	29122,00
<i>Зміна витрат на енергоресурси</i>	3399,48	3399,48
Зміна витрат на оплату праці	281,81	281,81
Зміна єдиного соціального внеску	62,00	62,00
Зміни амортизації	0,00	0,00
Зміна інших витрат усього *	17919,33	17919,33
Усього Збільшення поточних витрат	134389,95	134389,95
Обсяг виробленої продукції, дал	100000,00	100000,00
Ціна одиниці продукції, тис. грн	1,75	1,75
Збільшення суми чистого доходу **	174706,93	174706,93
Збільшення прибутку до оподаткування	40316,98	40316,98
Збільшення податку на прибуток	7257,06	7257,06
Збільшення чистого прибутку	33059,93	33059,93
Амортизаційні відрахування від проєкту	0,00	0,00
Грошовий потік від проєкту	33059,93	33059,93

* Дорівнює сумі Витрат на збут та Відсотків за кредитом

** Дорівнює річному обсягу продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, який визначається за формулою 3.7

Приріст обсягу виробництва продукції у вартісному виразі (ΔOB) в результаті реалізації проєкту визначається на основі даних про обсяг додаткового випуску продукції у натуральному виразі та оптову ціну за одиницю продукції без ПДВ та акцизного збору:

$$\Delta OB = \sum \Delta B_i * C_i, \quad (3.7)$$

де ΔV_i – збільшення випуску i -го виду продукції, нат. од.,
 C_i – ціна i -го виду продукції, грошових одиниць.

$$\Delta OB \text{ (Чистий дохід)} = 100000 * 1,75 \text{ тис. грн} = 174706,93 \text{ тис. грн}$$

3.4. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва нового продукту

Виробництво нового продукту на ТОВ «Вінтрест» приведе до збільшення собівартості продукції на 134389,95 тис. грн, тому потребує додаткового інвестування в оборотні кошти 47028,69 тис. грн.

За результатами розрахунків, наведених в таблиці 3.6, річний приріст чистого прибутку за рахунок виробництва та реалізації додаткового обсягу продукції складе 33059,93 тис. грн. У зв'язку з тим, що амортизація на додатковий обсяг продукції не нараховується, грошовий потік дорівнює чистому прибутку.

Оцінку економічної ефективності проєкту з впровадження нового продукту проведемо за наступною моделлю.

Середньозважена вартість капіталу (СВК) підприємства розраховується за формулою:

$$СВК = C_{ПК} \cdot D_{ПК} + C_{ВК} \cdot D_{ВК}, \quad (3.8)$$

де $C_{ПК}$ – ціна кожного виду позикового капіталу, %;

$D_{ПК}$ – частка кожного виду позикового капіталу в проєкті;

$C_{ВК}$ – ціна кожного виду власного капіталу, %;

$D_{ВК}$ – частка кожного виду власного капіталу в проєкті.

Для оцінки ефективності інвестиційних проєктів і розрахунку показників їх інвестиційної привабливості використовують наступні показники:

- Чистий дохід (ЧД);

- Чистий приведений (дисконтований) дохід (**NPV**);
- Внутрішня норма прибутковості (**IRR**);
- Індекс дохідності (**ID**);
- Період окупності (**ПО**);
- Рентабельність інвестицій (**Ri**);

ЧД і **NPV** характеризують перевищення сумарних грошових надходжень над сумарними витратами для даного проєкту, відповідно без урахування і з урахуванням нерівноцінності ефектів, що відносяться до різних моментів часу.

Різницю між **ЧД** та **NPV** називають дисконтом проєкту.

ЧД характеризує накопичений ефект за розрахунковий період: сальдо операційного грошового потоку, який формується в процесі реалізації проєкту та грошового потоку від інвестиційної діяльності:

$$\text{ЧД} = \text{ГП} - \text{ІК}, \quad (3.9)$$

де **ГП** – сальдо операційного грошового потоку від проєкту;

ІК – сума інвестованих у проєкт коштів.

NPV – різниця між сумою грошового потоку, приведеного до теперішньої вартості шляхом дисконтування ($\sum \text{ЧГП}$), і сумою інвестованих у проєкт коштів (**ІВ**), приведених до теперішньої вартості через дисконтування ($\sum \text{ЧІ}$).

$$\text{NPV} = \sum \text{ЧГП} - \sum \text{ЧІ}, \quad (3.10)$$

де $\sum \text{ЧГП}$ – сума чистого грошового потоку від проєкту у теперішній вартості, грошових одиниць;

$\sum \text{ЧІ}$ – сума чистої (приведеної) вартості інвестованих у проєкт коштів (чисті інвестиції), грошових одиниць.

Таким чином, усі грошові потоки від інвестування та інвестиції приводяться до періоду початку вкладення коштів. У разі, якщо процес інвестування здійснюється протягом одного року, то $IB = ЧІ$.

Для визнання проєкту ефективним з точки зору інвестора NPV проєкту повинен бути позитивним.

Внутрішня норма прибутковості (IRR) – характеризує ту вартість інвестованого капіталу (ставку дисконту), при якій Чистий приведений дохід дорівнює нулю ($NPV = 0$). Тобто – це максимальна вартість грошей, які може залучити інвестор для фінансування інвестиційного проєкту.

Для оцінки ефективності проєкту значення IRR необхідно зіставити зі ставкою дисконту. Якщо значення IRR перевищує ставку дисконту (середньозважену вартість капіталу), то проєкт є інвестиційно привабливим і рекомендується до реалізації.

Для визначення IRR на практиці вибирають дві ставки дисконтування $d_1 < d_2$ таким чином, щоб в інтервалі (d_1, d_2) функція $NPV = f(d)$ змінювала своє значення з «+» на «-» чи з «-» на «+». Далі застосовують формулу:

$$IRR = d_1 + \frac{NPV_{d_1}}{NPV_{d_1} - NPV_{d_2}} \cdot (d_2 - d_1), \quad (3.11)$$

де d_1, d_2 – вибрані ставки дисконтування;

NPV_{d_1}, NPV_{d_2} – чистий приведений дохід проєкту при ставках дисконтування d_1 і d_2 відповідно.

Точність обчислень зворотно пропорційна довжині інтервалу (d_1, d_2) .

Примітка. Для спрощення розрахунку рекомендується визначити внутрішню норму прибутковості через функцію ВСД в Excel.

Індекс доходності (ІД) показує, яку суму приросту приведенного чистого грошового потоку від проєкту дає 1 одиниця коштів, які інвестовано у проєкт. Визначається за формулою:

$$ІД = ЧГП / ЧІ \quad (3.12)$$

Цей показник може бути використаний в якості критерію при оцінці кількох альтернативних інвестиційних проєктів, тому що, чим більше значення ІД, тим вище віддача кожної грошової одиниці, вкладеної в проєкт.

Якщо значення ІД менше 1, проєкт повинний бути відхилений, так як він не принесе бажаний дохід інвестору.

Період окупності (ПО) – період повернення інвестицій. При оцінці ефективності період окупності, як правило, виступає лише у виді обмеження.

Показник періоду окупності визначається за формулою (якщо дохід за роками реалізації проєкту розподілений рівномірно):

$$\text{ПО} = \text{ІВ} / \text{ГП}, \quad (3.13)$$

де ІВ – інвестиційні вкладення в проєкт, грошових одиниць;

ГП – річний грошовий потік підприємства (формула 3), грошових одиниць;

Період окупності з урахуванням дисконтування (ПО_{диск}) – тривалість періоду від вкладення інвестицій до моменту окупності з урахуванням дисконтування:

$$\text{ПО}_{\text{диск.}} = \text{ЧПІ} / \text{ЧГП}_{1\text{пер}}, \quad (3.14)$$

де $\text{ЧГП}_{1\text{пер}}$ – середня сума приведенного чистого грошового потоку за 1 період – визначається як середньоарифметична величина (при короткострокових вкладення – за 1 місяць, при довгострокових – за один рік), грошових одиниць

Даний показник характеризує рівень інвестиційних ризиків, які пов'язані з ліквідністю: чим більше період окупності інвестицій, тим вищий рівень інвестиційних ризиків.

Рентабельність інвестицій (Pi) – визначається як відношення чистого приведенного прибутку від проєкту до приведеної суми інвестиційних вкладень, яке виражено у відсотках:

$$P_i = \text{ЧППсер.} / \text{ЧПІ} * 100, \quad (3.15)$$

де ЧППсер. – усереднений чистий приведений прибуток від проєкту, грошових одиниць

В таблиці 3.7 представлена оцінка економічної ефективності проєкту з впровадження нового продукту.

Таблиця 3.7

**Розрахунок показників економічної ефективності проєкту
з виробництва нового продукту**

Показники	Період реалізації проєкту, роки		Усього
	0	1	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	47029		47029
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	47029		47029
Грошовий потік від проєкту, тис. грн	33060	33060	66120
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	32,00		
Коефіцієнт дисконтування	1,00	0,76	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн	33060	25045	58105
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн	33060	58105	58105
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн	33060	25045	58105
Чистий дохід (ЧД), тис. грн	66120 - 47029 =		19091
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	58105 - 47029 =		11077
Внутрішня норма доходності (IRR),%	Функція «ВСД» з Excel		56%
Індекс доходності (ІД)	58105 / 47029 =		1,24
Період окупності (ПО), роки	47029 / 33060 =		1,42
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років	1 + (47029 - 33060) / 25045 =		1,56
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %	58105 / 47029 / 2 * 100=		61,78

Інвестиційна ефективність проєкту з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки:

- 1) чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить **11077,00** тис. грн;
- 2) внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 56%, що перевищує середньозважену вартість капіталу (32%);
- 3) індекс доходності дорівнює 1,24;
- 4) інвестиційні кошти для виробництва додаткового обсягу нового продукту окупляться: без врахування дисконтування – за 1,42 року, з урахуванням дисконтування – за 1,56 року;
- 5) річна рентабельність інвестицій становить 61,78%;
- 6) інвестиції в проєкт складають 47029,00 тис. грн.

Отже проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Результати оцінки свідчать про економічну ефективність інвестиційного проєкту виробництва додаткового обсягу нового продукту.

3.5. Оцінка впливу запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Вінтрест»

Вплив заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Вінтрест» представлено в таблиці 3.8.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» до й після впровадження проєкту представлені у таблиці 3.9.

Таблиця 3.8

**Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники
ТОВ «Вінтрест»**

№	Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
		Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Собівартість, тис. грн						Прибуток до оподаткування, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Чисельність зайнятих, осіб	Строк окупності інвестицій, роки
			Основні фонди (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:								
							Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів (нематеріальних активів)	Інші операційні витрати				
1.	Виробництво нового продукту «Вермут різний»	47029	-	47029	174707	134390	116127	282	62	-	17919	40317	33060	-	1,42

Таблиця 3. 9

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» до й після впровадження проєкту

Показники	Звітний рік	Проєкт	Відхилення (±)	
			абс.	відн.
1. Середньорічна виробнича потужність, тис.	1120	1120	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тис. дал	659	759	100	15,17
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,59	0,68	0,09	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ, акцизу), тис. грн	321378	496085	174707	54,36
– у діючих цінах				
– у порівнянних цінах	315477	490184	174707	55,38
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ, акцизу), тис. грн	320726	495433	174707	54,47
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	85206	85206	0	0
7. Фондовіддача по продукції, грн	3,703	5,753	2,050	55,379
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	112235	159264	47029	41,90
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, частки	2,86	3,11	0,25	8,86
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	37	37	0	0
11. Середньорічний виробіток одного працівника, грн/грн	8526	13248	4722	55,38
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:	283450	417840	134390	47,41
– матеріальні витрати	240933	357059	116127	48,20
– витрати на оплату праці	31180	31461	282	0,90
– відрахування на соціальні заходи	6859	6921	62	0,90
– амортизація	1209	1209	0	0,00
– інші операційні витрати	3270	21189	17919	547,99
13. Витрати на 1 грн продукції, грн/грн	0,882	0,842	-0,040	-4,50
14. Матеріалоемність продукції, грн/грн	0,750	0,720	-0,030	-3,99
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	204320	338710	134390	65,77
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	7135,9	47453	40317	564,99
17. Чистий прибуток, тис. грн	4379,9	37440	33060	754,81
18. Рентабельність капіталу, %	2,22	15,31	13,10	-
19. Рентабельність продукції, %	2,14	11,05	8,91	-

Як видно з таблиці 3.9, в результаті впровадження інвестиційного проєкту чистий прибуток підприємства в плановому році збільшиться на 33060,00 тис. грн або 754,81% у порівнянні зі звітним роком, при цьому обсяг реалізованої продукції в діючих оптових цінах збільшиться на 54,47%, а операційні витрати на виробництво – на 47,41%, тобто темпи зростання виручки від реалізації будуть випереджати темпи зростання операційні витрат, що є позитивним. Це приведе до зниження витрат на 1 грн продукції та матеріалоємності на 4,50% та 3,99% відповідно.

У зв'язку із цими змінами в проєктному році збільшиться значення показників рентабельності: на 13,10% – рентабельність капіталу, та на 8,91% – рентабельність продукції.

Також в проєктному році збільшаться показники: фондівдача – на 2,05 грн/грн; коефіцієнт оборотності оборотних коштів – на 0,25; середньорічний виробіток одного працівника – на 55,38%.

Таким чином в проєктному році підвищиться ефективність роботи підприємства в цілому.

Тобто реалізація інвестиційного проєкту з впровадження нової технології приведе до позитивних змін у господарській діяльності ТОВ «Вінтрест».

Висновки за розділом 3

З метою підвищення конкурентоспроможності та досягнення конкурентної переваги запропоновано впровадження нової технології.

Маркетинговий аналіз ринку показав, що ринок вина забезпечить попит на новий вид продукції «Вермут різний» виробництва ТОВ «Вінтрест».

Аналіз ефективності інвестиційного проєкту показав:

Інвестиційна ефективність проєкту з впровадження нового продукту характеризують наступні результати оцінки:

1) чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить **11077,00** тис. грн;

2) внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 56%, що перевищує середньозважену вартість капіталу (32%);

3) індекс доходності дорівнює 1,24;

4) інвестиційні кошти для виробництва додаткового обсягу нового продукту окупляться: без врахування дисконтування – за 1,42 року, з урахуванням дисконтування – за 1,56 року;

5) річна рентабельність інвестицій становить 61,78%;

6) інвестиції в проєкт складають 47029,00 тис. грн.

Отже проєкт інвестиційно привабливий та економічно ефективний.

Результати оцінки свідчать про економічну ефективність інвестиційного проєкту виробництва додаткового обсягу нового продукту.

В результаті в результаті впровадження інвестиційного проєкту чистий прибуток підприємства в плановому році збільшиться на 33060,00 тис. грн або 754,81% у порівнянні зі звітним роком, при цьому обсяг реалізованої продукції в діючих оптових цінах збільшиться на 54,47%, а операційні витрати на виробництво – на 47,41%, тобто темпи зростання виручки від реалізації будуть випереджати темпи зростання операційні витрат, що є позитивним. Це приведе до зниження витрат на 1 грн продукції та матеріалоемності на 4,50% та 3,99% відповідно.

У зв'язку із цими змінами в проєктному році збільшиться значення показників рентабельності: на 13,10% – рентабельність капіталу, та на 8,91% – рентабельність продукції.

Також в проєктному році збільшаться показники: фондоддача – на 2,05 грн/грн; коефіцієнт оборотності оборотних коштів – на 0,25; середньорічний виробіток одного працівника – на 55,38%.

Таким чином в проєктному році підвищиться ефективність роботи підприємства в цілому.

Тобто реалізація інвестиційного проєкту з впровадження нової технології приведе до позитивних змін у господарській діяльності ТОВ «Вінтрест».

Результати інвестиційного аналізу свідчать про економічну ефективність і господарську доцільність проєкту «Виробництво нового продукту «Вермут різний».

ВИСНОВКИ

Інноваційна політика підприємства це форма стратегічного управління інноваційною діяльністю, яка визначає, як підприємство буде створювати, впроваджувати та використовувати нововведення для досягнення своїх стратегічних цілей.

Інноваційна політика підприємства є багаторівневим і складним утворенням, що включає в себе ряд взаємопов'язаних складових. Ці складові визначають напрямки діяльності, інструменти та механізми реалізації інноваційної стратегії підприємства.

Інноваційна політика та її реалізація в умовах воєнного стану набувають особливих рис та викликів, які суттєво відрізняють їх від мирного часу. Ці особливості зумовлені як безпосереднім впливом бойових дій, так і змінами в економіці, суспільстві та пріоритетах держави.

Формування інноваційної політики підприємства є стратегічно важливим процесом, який визначає напрямки та механізми розвитку інноваційної діяльності. Цей процес включає кілька послідовних етапів, спрямованих на створення ефективної та цілеспрямованої системи управління інноваціями.

Оцінка ефективності інноваційної політики є важливим етапом для розуміння її впливу на діяльність підприємства та прийняття обґрунтованих рішень щодо її коригування та вдосконалення. Це комплексний процес, що включає аналіз різних аспектів інноваційної діяльності та її результатів.

Існують різні підходи та методи оцінки ефективності інноваційної політики, які можна класифікувати за різними критеріями.

Реалізація інноваційної політики підприємства є багатогранним процесом, що охоплює впровадження конкретних заходів та інструментів для стимулювання, підтримки та комерціалізації інновацій. Шляхи реалізації можуть варіюватися залежно від специфіки підприємства, його галузі, розміру та стратегічних цілей. Проте, існують загальні напрямки та

інструменти, які підприємства можуть використовувати для реалізації своєї інноваційної політики.

Управління реалізацією інноваційної політики підприємства – це комплексний процес, який вимагає системного підходу та координації зусиль на всіх рівнях організації.

Аналіз роботи підприємства за два роки показав, що на ТОВ «Вінтрест» у звітному році в порівнянні з базисним роком збільшився фактичний випуск продукції на 9 тис. дал (1,38%) при незмінній величині виробничої потужності – 1120 тис. дал на рік.

Виробнича потужність використовується даним підприємством у базисному 39% році на та звітному році на 59%.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах ТОВ «Вінтрест» та чистий дохід від реалізації продукції у звітному році збільшився відповідно на 3,09% та 2,3%. Це свідчить про те, що попит на продукцію підприємства повільно збільшується, відбулося збільшення цін на продукцію та спостерігаються тенденції щодо структурних змін у бік випуску більш дешевої продукції.

Показник фондівдачі збільшився з 3,671 грн/грн до 3,703 грн/грн на 0,03 грн (0,85%) та знаходиться на високому рівні. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зменшився на 0,04 обороту (-1,28%) та має значення, властиве виноробній галузі. Це свідчить про те, що ТОВ «Вінтрест» неефективно використовує вкладення в оборотний капітал.

У звітному році у ТОВ «Вінтрест» збільшилася середньооблікова чисельність штатних працівників на 3 особи, при цьому продуктивність праці зменшилася на 642,31 тис. грн на 1 працівника або на 7,01%. На тлі збільшення обсягу виробництва продукції на 3,09% та зменшення фонду оплати праці (3,23%) це недоцільні негативні зміни, які свідчать про неефективне використання фонду оплати праці.

Операційні витрати ТОВ «Вінтрест» на тлі збільшення обсягу виробництва збільшилися у звітному році в порівнянні з базисним роком на

5,57%. Темп зростання операційних витрат є швидшим за темп збільшення обсягу виробленої продукції у діючих цінах (3,09%). Це сприяло збільшенню витрат на 1 грн виробленої продукції на 0,02 копійки. Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році склали 0,882 грн.

Діяльність підприємства за два роки є прибутковою. Збільшення витрат на 1 гривню привело до зниження фінансового результату на 2415,00 тис. грн. У звітному році сума чистого прибутку зменшилася на 3926,00 тис. грн та становить 4380,00 тис. грн навпроти чистого прибутку в базисному році 8306,00 тис. грн. Загалом ефективність діяльності ТОВ «Вінтрест» знаходиться на низькому рівні, за усіма показниками окрім фондівіддачі спостерігається тенденція до погіршення.

В результаті впровадження інвестиційного проєкту чистий прибуток підприємства в плановому році збільшиться на 33060,00 тис. грн або 754,81% у порівнянні зі звітним роком, при цьому обсяг реалізованої продукції в діючих оптових цінах збільшиться на 54,47%, а операційні витрати на виробництво – на 47,41%, тобто темпи зростання виручки від реалізації будуть випереджати темпи зростання операційні витрат, що є позитивним. Це приведе до зниження витрат на 1 грн продукції та матеріалоемності на 4,50% та 3,99% відповідно.

У зв'язку із цими змінами в проєктному році збільшиться значення показників рентабельності: на 13,10% – рентабельність капіталу, та на 8,91% – рентабельність продукції.

Також в проєктному році збільшаться показники: фондівіддача – на 2,05 грн/грн; коефіцієнт оборотності оборотних коштів – на 0,25; середньорічний виробіток одного працівника – на 55,38%.

Таким чином в проєктному році підвищиться ефективність роботи підприємства в цілому. Тобто реалізація інвестиційного проєкту з впровадження нової технології приведе до позитивних змін у господарській діяльності ТОВ «Вінтрест». Отже мету роботи досягнуто: визначено ефективну інноваційну політику ТОВ «Вінтрест».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончарова О. І. Інноваційна політика підприємства: стратегічні підходи до формування. *Економіка та держава*. 2020. № 4. С. 38–41.
2. Донець Л. І. Інноваційна діяльність підприємства: економіко-організаційний механізм управління : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 240 с.
3. Зіновчук Л. В. Інноваційна політика: методологія та практика формування на підприємстві. *Економіка АПК*. 2021. № 3. С. 92–100.
4. Кизим М. О., Макогон Ю. В. Інноваційний розвиток підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Інжек, 2020. 304 с.
5. Ткаченко Н. М. Інноваційна діяльність підприємств в умовах цифровізації економіки. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2022. Т. 7. С. 56–63.
6. Мних Є. В. Економіка підприємства : підручник / Є. В. Мних, І. А. Бланк, С. Ф. Покропивний. 5-те вид., доп. і перероб. Київ : Знання, 2021. 540 с.
7. Шевчук В. Я. Інноваційна політика підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 66. С. 121–126.
8. OECD. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. 4th ed. Paris : OECD Publishing, 2018. 252 p. (The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities). URL: DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en> (дата звернення: 20.02.2025)
9. Кредісов А. І. Інноваційна стратегія підприємства. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Серія: Економічні науки*. 2021. № 47(2). С. 45–49.
10. Семенова І. О. Управління інноваційним потенціалом підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 112–117.

11. Герасимчук З. В., Вовк І. В. Концепція сталого розвитку в інноваційній політиці підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2019. № 4. С. 89–98.
12. Іванілов О. С. Інноваційний менеджмент : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 328 с.
13. Карлін М. І. Формування інноваційної політики на рівні підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2021. Вип. 82. С. 59–64.
14. Васильченко В. С. Стимулювання інноваційної активності підприємств: інституціональні механізми. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 82–90.
15. Чухно А. А., Амоша О.І. Інноваційна економіка: глобальний і національний вимір : монографія. Київ : Наук. думка, 2021. 312 с.
16. Пермінова С. О., Ситник Н. І., Чупріна М. О. Інноваційна діяльність в Україні в період воєнної агресії: тенденції та перспективи. *Економіка та суспільство*. Випуск №59. 2024. С. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-62>(дата звернення: 20.02.2025)
17. Ткач Д. Інноваційний потенціал України в умовах війни: тенденції та можливості. *Вчені записки Університету «КРОК»*, №3(75). 2024. 31–35.
18. Скрипник А. В. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1. С. 78–83.
19. Сидоренко М. В. Моделі й методи оцінювання інноваційного потенціалу підприємств. *Економічний простір*. 2019. № 146. С. 52–59.
20. Рєпіна І. М. Формування ефективної інноваційної політики в умовах цифрової економіки. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 49(1). С. 34–40.
21. Гнатенко І. А. Підходи до аналізу результативності реалізації інноваційної політики на підприємстві. *Економіка розвитку*. 2020. № 3. С. 89–95.

22. Крупка М. І., Дідківський С. І. Інноваційна політика підприємства: фактори успіху та методи оцінки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 2(37). С. 112–119.
23. Колосяк О. В. Аналіз підходів до оцінки ефективності інноваційної політики підприємств. *Наукові праці НУХТ. Економічні науки*. 2020. Т. 26. № 6. С. 108–113.
24. Pakes A., Griliches, Z. Patents and R&D at the Firm Level: A First Look. *Brookings Papers on Economic Activity*. 2019. Vol. 16, No. 1. P. 55–72.
25. Kalay F., Lynn, G. S. The Impact of Strategic Innovation Management Practices on Firm Innovation Performance. *International Journal of Production Economics*. 2015. Vol. 171. P. 179–189.
26. Шипуліна Ю. С. Методологічні аспекти оцінки ефективності інноваційної політики підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 5. С. 42–48.
27. Забуранна Л. В. Підходи до оцінки інноваційної результативності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 11. С. 87–92.
28. Фурман В. М. Оцінка ефективності інноваційного проєкту: системний підхід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 36–41.
29. Lisowska R. The Evaluation of Innovation Activities in Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs). *Journal of Competitiveness*. 2016. Vol. 8, No. 4. P. 58–72. URL: DOI: <https://doi.org/10.7441/joc.2016.04.04> (дата звернення: 25.02.2025)
30. Hagedoorn J. Understanding the Link Between Innovation and Firm Performance. *Industrial and Corporate Change*. 2020. Vol. 29, No. 3. P. 491–512.
31. Бутко М. П., Мельник Л. П. Інструментарій оцінки ефективності інноваційної політики підприємства. *Економіка та прогнозування*. 2021. № 2. С. 45–52.
32. Кириченко О. А. Методи стратегічного аналізу інноваційного розвитку підприємств. *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. № 2. С. 66–74.

33. Грішнова О. А. Організаційно-економічне забезпечення реалізації інноваційної політики підприємств. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 1. С. 34–41.
34. Стахів О. В. Управління реалізацією стратегічних інноваційних рішень на підприємстві. *Науковий вісник Львівського національного університету ім. І. Франка. Економічна серія*. 2021. № 58. С. 48–54.
35. Мельник Г. І. Реалізація інноваційної політики: управлінські підходи в сучасних умовах. *Наукові праці НУХТ. Економічні науки*. 2021. Т. 27. № 2. С. 93–99.
36. Ковальчук С. В. Механізми впровадження інноваційної політики на рівні підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 10. С. 20–23.
37. Линник О. В. Інструменти управління реалізацією інноваційної політики підприємства. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Економіка і управління*. 2021. Т. 32(71). № 3. С. 73–78.
38. OECD. *Innovation Policies for Inclusive Growth*. Paris : OECD Publishing, 2015. 196 p. URL: DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264229488-en> (дата звернення: 25.02.2025)
39. Бриндзак О. В. Реалізація інноваційної політики у сфері промисловості: стратегічні пріоритети. *Фінанси України*. 2022. № 1. С. 55–63.
40. Дорош М. А. Інноваційна політика підприємства: підходи до реалізації у кризовий період . *Наукові записки*. Серія: Економічні науки. 2020. № 30. С. 39–44.
41. Романенко Н. О. Реалізація інноваційної політики підприємств: сучасні виклики та управлінські рішення. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2021. Вип. 81. С. 103–108.
42. Галіяш І. С. Управління інноваційними проектами в контексті реалізації інноваційної політики. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 90–94.
43. Chesbrough H. W. *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. Boston : Harvard Business School Press, 2011. 272 p.

44. Koziol-Nadolna K. Implementation of Innovation Policy in Enterprises: Conditions and Success Factors. *Economics and Business Review*. 2018. Vol. 4(2). P. 60–74.
45. Edquist C. Systems of Innovation: Perspectives and Challenges. *The Oxford Handbook of Innovation*. Oxford : Oxford University Press, 2019. P. 181–208.
46. Тарасенко О. М. Управління реалізацією інноваційної політики на підприємствах в умовах економічної турбулентності. *Економічний вісник університету*. 2021. № 48. С. 101–108.
47. Капітанець С. П. Механізми управління інноваційною політикою підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 3(86). С. 65–70.
48. ТОВ «ВІНТРЕСТ» 33140864. Сайт Youcontrol.com. URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/33140864/ (дата звернення: 21.03.2025)
49. Винзавод «Винтрест». URL: <https://funtime.kiev.ua/where-to-go/vinzavod-vintrest> (дата звернення: 21.03.2025)
50. Сайт ТОВ «Вінтрест». URL: <https://vintrest.com.ua/> (дата звернення: 21.03.2025)
51. Завод «Винтрест». Сайт Винний гід України. URL: <https://www.uabestwine.com/zavod-vyntrest> (дата звернення: 21.03.2025)
52. Украинское вино от «Винтрест»: формируем национальный бренд. Журнал «Напої. Технології Та Інновації». URL: <https://techdrinks.info/ukraynskoe-vyno-ot-vyntrest-formyruem-natsyonalnyi-brend/> (дата звернення: 29.03.2025)
53. Аналіз ринку вина в Україні. Липень 2024 року. Інвестиційний портал «Inventure Investment Group». URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/analiz-rinku-vina-v-ukrayini> (дата звернення: 29.03.2025)

54. Аналіз ринку вина в Україні. 2024 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-vina-v-ukraine-2023-god> (дата звернення: 29.03.2025)

55. Puyt, R., Lie, F. B., & De Graaf, F. J. (2020). The origins of SWOT analysis. *Academy of Management Proceedings*. 2020(1). 132-132. URL: DOI: 10.5465/AMBPP.2020.132 (дата звернення 12.03.2025)

56. What is a PEST Analysis? [Definition + Steps] URL: <https://www.atlassian.com/de/work-management/strategic-planning/pest-analysis#:~:text=Understanding%20PEST%20analysis,during%20the%20project%20planning%20stage> (дата звернення 12.03.2025)

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ економіки, управління і бізнесу ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
БАКАЛАВРА

на тему: «Інноваційна політика ТОВ «Вінтрест» в сучасних умовах»

Здобувачка _____ **Чернишова К.Г.**

Керівник _____ **доцент Фрум О.Л.**

Одеса – 2025 рік

ДОДАТОК А
МЕТА, ЗАВДАННЯ ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ

Метою виконання кваліфікаційної роботи є визначення ефективної інноваційної політики ТОВ «Вінтрест» у сучасних умовах

Завданнями роботи передбачено:

- розглянути загальне теоретичне підґрунтя інноваційної політики підприємств,
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Вінтрест» та особливостей ринку вина України в сучасних умовах,
- обрати ефективну інноваційну політику для ТОВ «Вінтрест»,
- запропонувати захід щодо реалізації інноваційної політики на підприємстві

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження є інноваційна політика ТОВ «Вінтрест»

Предметом дослідження є визначення ефективної інноваційної політики для ТОВ «Вінтрест»

ДОДАТОК Б

ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

Таблиця 1

Характеристика складових інноваційної політики підприємств*

Складова інноваційної політики	Характеристика складової
Цілі та пріоритети	Визначення стратегічних цілей інноваційного розвитку, таких як підвищення конкурентоспроможності, економічне зростання, соціальний прогрес, та встановлення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності (наприклад, конкретні галузі, технології).
Фінансове забезпечення	Розробка механізмів фінансування інновацій, включаючи бюджетне фінансування, гранти, кредити, податкові пільги, венчурне інвестування, для підтримки інноваційних проєктів на різних стадіях їх реалізації.
Правове регулювання	Створення законодавчої бази, що стимулює інноваційну діяльність, включаючи захист прав інтелектуальної власності (патенти, авторські права), регулювання трансферу технологій, створення сприятливих умов для інноваційного підприємництва.
Інфраструктура	Формування мережі організацій та інституцій, що забезпечують підтримку інноваційного процесу, таких як науково-дослідні інститути, технологічні парки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, інноваційні кластери.
Кадрове забезпечення	Забезпечення наявності кваліфікованих кадрів для інноваційної діяльності шляхом розвитку системи освіти, професійної підготовки та перепідготовки, залучення талановитих фахівців, підтримки мобільності наукових кадрів.
Інформаційне забезпечення	Створення та забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, необхідних для інноваційної діяльності, включаючи бази даних, наукові публікації, ринкові дослідження, інформаційні системи підтримки інновацій.
Міжнародне співробітництво	Розвиток міжнародних зв'язків у сфері інновацій, участь у міжнародних науково-технічних програмах, залучення іноземних інвестицій та технологій, сприяння трансферу вітчизняних технологій за кордон.
Стимулювання попиту на інновації	Створення умов, що сприяють комерціалізації інновацій та їх впровадженню на ринку, включаючи державні закупівлі інноваційної продукції, підтримку інноваційного підприємництва, формування інноваційної культури в суспільстві.

Джерело: складено автором за [8–10]

ДОДАТОК В
СИСТЕМА СКЛАДОВИХ, МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

Таблиця 2

Система складових, методів формування та оцінки ефективності
інноваційної політики підприємств*

Складова	Зміст / Показники	Методи оцінки	Критерії ефективності
Інноваційна стратегія	Визначення цілей, напрямків та пріоритетів розвитку	SWOT-аналіз, експертна оцінка	Узгодженість із загальною стратегією підприємства
Фінансування інновацій	Обсяг і джерела фінансування, частка інвестицій в інновації	Аналіз структури бюджету, коефіцієнт інноваційної активності	Достатній обсяг фінансування, стабільність джерел
Кадровий потенціал	Кваліфікація персоналу, наявність R&D-команд	Оцінка рівня освіти, сертифікації, досвіду	Висока кваліфікація, розвиток персоналу
Технологічна база	Стан обладнання, застосування ІТ, патенти, ноу-хау	Аналіз технічного рівня, кількість патентів	Сучасність технологій, конкурентоспроможність
Організаційна структура	Гнучкість, наявність інноваційних підрозділів	Організаційний аналіз, матриця відповідальностей	Швидкість прийняття рішень, адаптивність
Результативність інновацій	Нові продукти, ринки, приріст прибутку	ROI, IRR, NPV, частка нової продукції у доході	Зростання прибутковості, ринкової частки
Інноваційна культура	Мотивація до інновацій, відкритість до змін	Опитування, аналіз внутрішньої комунікації	Високий рівень залученості та ініціативності
Взаємодія із зовнішнім середовищем	Партнерства, участь у кластерах, наукових дослідженнях	Аналіз контрактів, проєктів, мережевих взаємодій	Активна участь у зовнішніх інноваційних процесах

Джерело: складено автором за [27–30].

ДОДАТОК Г

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Таблиця 3

SWOT-аналіз проєкту впровадження інноваційної технології

виробництва вина*

<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	<i>Слабкі сторони (Weaknesses)</i>
<p>6) Кліматичні умови: Україна має сприятливі кліматичні умови для вирощування винограду, особливо в південних регіонах.</p> <p>7) Традиції виноробства: Україна має багаті традиції виноробства, особливо в Одеській, Херсонській та Миколаївській областях.</p> <p>8) Розвиток крафтового виноробства: З'являється все більше малих виноробень, які виробляють якісні та унікальні вина.</p> <p>9) Потенціал винного туризму: Україна має великий потенціал для розвитку винного туризму, який може залучити як внутрішніх, так і іноземних туристів.</p> <p>10) Наявність автохтонних сортів: Україна має унікальні автохтонні сорти винограду, які можуть стати основою для створення оригінальних вин.</p>	<p>6) Недостатнє фінансування: Галузь потребує значних інвестицій у модернізацію обладнання та розвиток виноградників.</p> <p>7) Нестабільна економічна ситуація: Економічна нестабільність в країні ускладнює розвиток галузі.</p> <p>8) Недостатній маркетинг: Українські вина потребують більш активного маркетингу для популяризації на внутрішньому та зовнішньому ринках.</p> <p>9) Вплив війни: Війна завдала значних збитків галузі, особливо на півдні України, де розташовані основні виноградники.</p> <p>10) Застаріле обладнання: Частина виробництва використовує застаріле обладнання.</p>
<i>Можливості (Opportunities)</i>	<i>Загрози (Threats)</i>
<p>7) Зростання внутрішнього ринку: Зростає інтерес українців до якісних вітчизняних вин.</p> <p>8) Розвиток експорту: Українські вина мають потенціал для експорту до країн Європи, Азії та Північної Америки.</p> <p>9) Винний туризм: Розвиток винного туризму може залучити більше туристів та збільшити продажі вина.</p> <p>10) Використання автохтонних сортів: Використання автохтонних сортів винограду, для виробництва унікальних вин.</p> <p>11) Он-лайн продажі: Розвиток он-лайн продажів, та доставки вина.</p> <p>12) Вихід на нові ринки: новий вид продукції дасть можливість зайняти нішу на своєму ринку, чи вийти на новий ринок</p>	<p>5) Конкуренція з імпортними винами: Українські вина конкурують з імпортними винами, які часто мають більш відомі бренди та ширший асортимент.</p> <p>6) Зміна клімату: Зміна клімату може негативно вплинути на врожайність винограду.</p> <p>7) Економічна нестабільність: Подальша економічна нестабільність, може негативно вплинути на розвиток галузі.</p> <p>8) Військові дії: Подальші військові дії, можуть знищити виноградники та виробництва.</p>

*Джерело: складено автором

**PEST-аналіз проєкту впровадження інноваційної технології
виробництва вина***

<i>1. Політичні фактори (Political)</i>	<i>2. Економічні фактори (Economic)</i>
<p>Військові дії:</p> <ul style="list-style-type: none"> – війна в Україні має руйнівний вплив на виноробну галузь, особливо в південних регіонах, де розташовані основні виноградники; – вплив на логістику, експорт, та на загальну можливість ведення бізнесу. <p>Державна підтримка:</p> <ul style="list-style-type: none"> – потреба в державній підтримці для відновлення та розвитку галузі; – законодавчі зміни щодо оподаткування, ліцензування та регулювання виноробства. <p>Міжнародні відносини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – угоди про вільну торгівлю з ЄС та іншими країнами відкривають нові можливості для експорту українських вин. 	<p>Економічна нестабільність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – економічна нестабільність в країні впливає на купівельну спроможність населення та інвестиції в галузь; – інфляція та ріст цін. <p>Курс валют:</p> <ul style="list-style-type: none"> – коливання курсу валют впливають на вартість імпортного обладнання та експортні ціни. <p>Інвестиції:</p> <ul style="list-style-type: none"> – потреба в інвестиціях для модернізації обладнання та розвитку виноградників; – пошук інвесторів.
<i>3. Соціальні фактори (Social)</i>	<i>4. Технологічні фактори (Technological)</i>
<p>Зростання інтересу до українських вин:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зростає інтерес українців до якісних вітчизняних вин та винного туризму. <p>Зміна споживчих уподобань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зростає попит на екологічно чисті та органічні вина; – розвиток культури споживання якісних вин. <p>Винний туризм:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток винного туризму, як спосіб популяризації продукції. 	<p>Модернізація виробництва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – впровадження сучасних технологій виноробства для підвищення якості продукції. <p>Розвиток онлайн-продажів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток онлайн-продажів та доставки вина. <p>Інновації у виноградарстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використання сучасних технологій у виноградарстві, для збільшення врожайності.

*Джерело: складено автором

ДОДАТОК Д
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТОВ «ВІНТРЕСТ» ЗА ДВА РОКИ

Таблиця 5

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Вінтрест» за два роки

Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, тис. дал	1120	1120	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тис. дал	650	659	9	1,38
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,58	0,59	0,01	-
4. Обсяг виробленої продукції (без ПДВ і АЗ): – у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	311736	321378	9642	3,09
- у порівнянних цінах, тис. грн	311736	315477	3741	1,20
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	313522	320726	7204	2,30
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	84916	85206	291	0,34
7. Фондовіддача, грн/грн	3,671	3,703	0,03	0,85
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	108315	112235	3920	3,62
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,89	2,86	-0,04	-1,28
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	34	37	3	8,82
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	9169	8526	-642,31	-7,01
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	268490	283450	14961	5,57
- матеріальні витрати	220162	240933	20771	9,43
- витрати на оплату праці	32219	31180	-1039	-3,23
- відрахування на соціальні заходи	7088	6859	-229	-3,23
- амортизація	5476	1209	-4267	-77,92
- інші операційні витрати	3545	3270	-275	-7,76
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,861	0,882	0,02	2,40
14. Матеріалоемність, грн	0,706	0,750	0,04	6,15
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	187782	204320	16538	8,81
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	9551	7136	-2415	-25,29
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	8306	4380	-3926	-47,27
18. Рентабельність продажів, %	4,30	2,22	-2,08	-
19. Рентабельність продукції, %	4,42	2,14	-2,28	-

ДОДАТОК Е
ВХІДНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ІННОВАЦІЙНОГО
ПРОЄКТУ

Таблиця 6

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію продукту
«Вермут різний» та розрахунок повної собівартості за проектом

№ з/п	Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 дал, грн	Витрати на весь обсяг додаткової продукції, тис. грн*
1	Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	836,05	83605,32
2	Тара, упакування й допоміжні матеріали	291,22	29122,00
3	Паливо й електроенергія на технологічні цілі	33,99	3399,48
	Матеріальні витрати всього	1161,27	116126,80
4	Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	2,82	281,81
5	Відрахування на соціальні заходи	0,62	62,00
	Виробнича собівартість	1164,71	116470,61
6	Витрати на збут	23,29	2329,41
	Повна собівартість	1188,00	118800,03
7	Відсотки за кредитом	155,90	15589,92
	Повна собівартість з відсотками за кредитом	1343,90	134389,95
	Оптова ціна 1 одиниці (дал) додаткової продукції, тис. грн		1,34

**Формування операційного грошового потоку від проєкту
(приплив коштів), тис. грн**

Склад грошового потоку	Період реалізації проєкту, роки	
	0	1
<i>Зміна поточних витрат, у т. ч.:</i>		
Матеріальні витрати всього	116126,80	116126,80
в тому числі		
<i>Зміна витрат на сировину</i>	83605,32	83605,32
<i>Зміна витрат на тару та допоміжні матеріали</i>	29122,00	29122,00
<i>Зміна витрат на енергоресурси</i>	3399,48	3399,48
Зміна витрат на оплату праці	281,81	281,81
Зміна єдиного соціального внеску	62,00	62,00
Зміни амортизації	0,00	0,00
Зміна інших витрат усього *	17919,33	17919,33
Усього Збільшення поточних витрат	134389,95	134389,95
Обсяг виробленої продукції, дал	100000,00	100000,00
Ціна одиниці продукції, тис. грн	1,75	1,75
Збільшення суми чистого доходу **	174706,93	174706,93
Збільшення прибутку до оподаткування	40316,98	40316,98
Збільшення податку на прибуток	7257,06	7257,06
Збільшення чистого прибутку	33059,93	33059,93
Амортизаційні відрахування від проєкту	0,00	0,00
Грошовий потік від проєкту	33059,93	33059,93

ДОДАТОК Є
ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО
ПРОЄКТУ З ВИРОБНИЦТВА НОВОГО ПРОДУКТУ

Таблиця 8

Розрахунок показників економічної ефективності проєкту
з виробництва нового продукту

Показники	Період реалізації проєкту, роки		Усього
	0	1	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	47029		47029
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	47029		47029
Грошовий потік від проєкту, тис. грн	33060	33060	66120
Середньозважена вартість капіталу (СВК), %	32,00		
Коефіцієнт дисконтування	1,00	0,76	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн	33060	25045	58105
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн	33060	58105	58105
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн	33060	25045	58105
Чистий дохід (ЧД), тис. грн	66120 - 47029 =		19091
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	58105 - 47029 =		11077
Внутрішня норма доходності (IRR), %	Функція «ВСД» з Excel		56%
Індекс доходності (ІД)	58105 / 47029 =		1,24
Період окупності (ПО), роки	47029 / 33060 =		1,42
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років	1 + (47029 - 33060) / 25045 =		1,56
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %	58105 / 47029 / 2 * 100 =		61,78

ДОДАТОК Ж

**ОЦІНКА ВПЛИВУ ЗАПРОПОНОВАНОГО ЗАХОДУ НА ОСНОВНІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ
ТОВ «ВІНТРЕСТ»**

Таблиця 9

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Вінтрест»

№	Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
		Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції, тис. грн	Собівартість, тис. грн					Прибуток до оподаткування, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Чисельність зайнятих, осіб	Строк окупності інвестицій, роки	
			Основні фонди (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:								
							Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів (нематеріальних активів)					Інші операційні витрати
1.	Виробництво нового продукту «Вермут різний»	47029	-	47029	174707	134390	116127	282	62	-	17919	40317	33060	-	1,42

ДОДАТОК 3
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВІНТРЕСТ» ДО ЇЇ ПІСЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ

Таблиця 10

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської
діяльності ТОВ «Вінтрест» до її після впровадження проєкту

Показники	Звітний рік	Проєкт	Відхилення (±)	
			абс.	відн.
1. Середньорічна виробнича потужність, тис. дал	1120	1120	0	0
2. Фактично вироблено продукції, тис. дал	659	759	100	15,17
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,59	0,68	0,09	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ, акцизу), тис. грн	321378	496085	174707	54,36
– у діючих цінах	315477	490184	174707	55,38
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ, акцизу), тис. грн	320726	495433	174707	54,47
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	85206	85206	0	0
7. Фондовіддача по продукції, грн	3,703	5,753	2,050	55,379
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	112235	159264	47029	41,90
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, частки	2,86	3,11	0,25	8,86
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	37	37	0	0
11. Середньорічний виробіток одного працівника, грн/грн	8526	13248	4722	55,38
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:	283450	417840	134390	47,41
– матеріальні витрати	240933	357059	116127	48,20
– витрати на оплату праці	31180	31461	282	0,90
– відрахування на соціальні заходи	6859	6921	62	0,90
– амортизація	1209	1209	0	0,00
– інші операційні витрати	3270	21189	17919	547,99
13. Витрати на 1 грн продукції, грн/грн	0,882	0,842	-0,040	-4,50
14. Матеріалоемність продукції, грн/грн	0,750	0,720	-0,030	-3,99
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	204320	338710	134390	65,77
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	7135,9	47453	40317	564,99
17. Чистий прибуток, тис. грн	4379,9	37440	33060	754,81
18. Рентабельність капіталу, %	2,22	15,31	13,10	-
19. Рентабельність продукції, %	2,14	11,05	8,91	-